

Dario FO

MYSTERIA BUFFA (Komické mystérium)

Mysteria Buffa znamená groteskní podívání. Lid vynalezl komické mystérium. Od prvního století po Kristu se lid bavil a nebyla to jen tak nějaká zábava, jak se říká pro zábavu; představení ironicko-groteskního druhu, vysloveně právě pro lid; divadlo, zvláště groteskní divadlo bylo vždy sdělovacím prostředkem dorozumění, ale také provokace a agitace. Divadlo bylo mluveným a zdramatizovaným deníkem lidu.

Dario Fo, člen Komunistické strany Itálie po léta sbíral tvorbu lidového divadla různých krajů Itálie a jiných zemí, od Jugoslávie po Československo a Polsko. Rekonstruoval je v homogenní představení, které Vám nyní předkládáme.

U P O Z O R N Ě N Í

Účelem této "koláže" četných středověkých textů, není ani tak filologické znovuobjevení literárních a divadelních tvarů a výrazů, jako spíš jejich reinterpretace a přání vrátit této tradici její plnou autentickou hodnotu. Připomněme při této příležitosti Gramsciho citát, který uzavíral předmluvu prvního vydání tohoto textu:
" Je-li pravdou, že veškeré dějiny jsou jakoby řetězem neustálého úsilí člověka o osvobození se od privilegií, předsudků a modlářství, nechápeme, proč by proletariát, jenž chce přidat nový článek k tomuto řetězu, neměl vědět jak a proč a kdo byli jeho předchůdci a jaký užitek by mohl čerpat z tohoto vědomí " .

Brno, Divadlo ml. fronty

PŘED "ZROZENÍM ČELEDÍNA"

Jedná se o obrázek pořízený z jedné miniaturny.
Je to představení jednoho slavného potulného pěvce:
Matazona de Caligano. Matazone je přezdívka, znamená
velký blázen; Caligano - Carigano je vesnice nedaleko
Pavie. Podívejte se, je tu anděl, pán, majitel půdy
a taky vesničan, nebo spíše čeledín.
Co se odehrává v tomto představení ?

ZROZENÍ ČELEDÍNA

V jedné, dnes už zapomenuté knize se vypráví, že po čase sedmkrát sedmigenerací ode dne vyhánění z ráje byl člověk tak unaven neustálou prací, že šel vyhledat Boha a začal plakat a prosit ho, aby mu poslal někoho, kdo by mu pomohl obdělávat půdu, protože sám na to nestačí. "Nemáš snad na to voly a osly?" odpověděl mu Bůh.

" Máš pravdu Otče náš... Ale za pluhem musíme jít my, muži a dřít jako mezci. A osli nejsou schopni ostříhat vinici a nedokážou podojit krávy, přesto, že jsme je to zkoušeli naučit. Únavou předčasně stárneme a naše ženy vadnou, ve dvaceti letech jsou už odkvetlé. Dobrý Bůh, když to slyšel, nechal se strhnout soucitem, vzdychl a pravil : " Dobrá ... stvořím vám hned tvora, který by mohl sestoupit k vám dolů a ulehčit vám". A potom řekl : " Běžte rychle vyhledat Adama".

" Poslyš Adame, buď tak hodný a vyhrn si košili. Musím ti odebrat jedno žebro, potřebuji je."

Ale když Adam vyslechl tu novinu, propukl v nářek : " Slitování Pane! Už jsi mi vzal jedno žebro, abys přivedl na svět mou ženu, tu zrádkyni Evu... Když mi teď vezmeš ještě jedno, nebudu moci udržet svůj žaludek, neudržím své vnitřnosti pohromadě, budu jak vykuchaná kuře!"

" To máš pravdu" zabručel Pán Bůh, drbaje se za uchem " co mám tedy dělat?"

A tu šel kolem osel a Pánu Bohu bleskl hlavou nápad: neboť co se nápadů týče, on je úplněj gejzír! Udělal nad oslem znamení a ten se náhle celý nadmul. Uběhlo devět měsíců a oslův bachor byl nafouklý k prasknutí... bylo slyšet veliký rachot, osel vypustil obrovský prd a s ním vyšel ze zvířete, celý smradlavý, čeledín.

" No né, jak krásné zrození!" " Ty mlč!" a hned je tu bouře a déšť, kroupy a blesky, se vším co k tomu patří a vše se řine na sedláckovo tělo, aby si hned od počátku udělal představu o životě, který ho čeká. Jakmile je pěkně umytý, sestupuje z nebe Anděl Páně, volá k sobě člověka a praví:

" Z vále boží budeš ty teď pánem a on čeledínem,
pouhým kmánem. Jeho osud je už takhle určen:

tento čeledín bude živen
chlebem z otrub, s yrovou cibulí,
boby, chřeblemi a suchou fazolí.
Ve společnosti blech
bude mít na slámě pelech.
Dej mu kus pvtloviny
nebo něco drchtoviny
ať neběhá nahatý,
ať si spraví kalhoty
vprostřed volné a bez šněrování,
nebude mít času na čurání".

Jako bychom stáli před dnešními majiteli, patrony.
Když projíždíme Itálií, setkáváme se neustále s těmito
věcmi. Jeli jsme například do Verony, v jednom sále
byly mladé dívky s plakáty; stávkovaly a nalepovaly
plakáty na zeď. Stávkovaly, protože patron zakázal,
aby se chodilo na záchod... To jest : když některé
potřebovala... " prosím, mohu jít?!" " Ne a ne!"
Všechny musely jít na záchod v 11,25 : šup a crrrr.
A těm, kterým se nechtělo - dobře jim tak, až další
turnus. Stávkovaly, aby jim bylo uděleno privilegium
jít na záchod tehdy, kdy cítí neodkladnou potřebu.
Nevím, jak ta záležitost skončila. Ale vrchole grotes-
ky bylo dosaženo u Bologne, v jedné velké, velmi důle-
žitě továrně mezinárodní úrovně. Tedy co se stalo?
Majitelé - tam není "patron", ale patroni - se rozhodli
skoncovat s časem povoleným na odchod na stranu. Jedni
tam zůstávali sedm minut, jedni čtyři, ne, tak to
nemohlo jít dál. Dokonce se dostali do sporu s odbory
a po těžkých bojích se náhle rozhodli. Opravdové bouř-
nutí pěstí do stolu : Dvě minuty a třicet pět vteřin
je víc než dost pro kohokoli, kdo chce vykonat svou
potřebu... se vším všudy".
Nu, takto řečeno se zdá to zdá normální, a pak, člověk
si řekne: " No... asi to zkoumali, asi se ptali, radí-
jí se s odborníky ... " Ve skutečnosti nikoli, ujiš-
ťuji Vás, můžete mi věřit, je to rekord! Dokazem je,
že tam dělníci nemohou jít jen tak bez přípravy ...
doma se trénují.

Jestli nevěříte, že je to rekord, zkuste to sami, vezměte si zajímavou knihu, čekejte na vhodný den, pusťte si desku havajské hudby, to vám radím : to pomůže. No a uvidíte, že je to nemožné. Nejde to hlavně kvůli psychóze toho tik... tak... tik... tak. Hroza a grotesknost celé situace se ukáže, když se zeptáme : " Jak je ten čas rozvržen? Od kterého okamžiku se měří čas? " Přirozeně si představíme, že dělník vstoupí na záchod a ta ... a ta... ta ... nadechne se, ááá... jakoby se vrhal do ledové vody a pak ... (mímuje) tik... tak... tik... tak... (zapískne) úúh ... Ne! Vyloučeno : protože to je jasné, jestliže hodiny spustí, znamená to, že spoušť je pod deskou, ne? Čili když si někdo sedne, zmáčkne tím spoušť a spustí kontrolní hodiny. Ale patron ví, že dělník je mazaný, ví, že by si nikdy nepřisedl, spíš by stál na špičkách... a nedotkne se celé hodiny vydrží bez dotyku. " Tak to ne, však já tě dostanu!" Spoušť nebude pod deskou, ale na klice! Sotva dělník sáhne po klice, hned se elektrický stroječek roztiká, tik... tak... tik... tak ... " zatracené šle... ježíšmarjá ... papír..." (zapíská, pak obrací se k míse) " promínte to vyrušení". Vidíte tedy, že je skutečně třeba tréninku. Je třeba přicházet s minimem pohybů a pokud možno uvolněn... Čili, za prvé bez kalhot. Kalhoty pěkně už složené na rameni... to nevypadá špatně... člověk by řekl menší kapuce, ne? Volně, nenuceně! Košili ala bajadéra" (předvádí), jinak se člověk zaplete a niavně nerikát : " Ježíšmarjá..." (snaží si zakrýt pohlaví). Vykašlat se na to, nebýt svázaný nějakým idiotickým studem.

Jeden velký německý badatel, Otto Weiminger, provádí podivuhodné bádání o tomto problému. A ten objevil, že co u druhých vzbuzuje vědomí, že někdo je nahý, je stydlivé chování subjektu. To je samozřejmé, někdo se takhle prochází (předvádí osobu, která si rukama zakrývá předek i zadek) a hned na něho ukážou prstem : " Já ... naháč! Mami, podívej, on je celý nahý!" Ale když někdo ze sebe shodí ten idiotický stud a nic nepředstírá, co to udělá! Nahý, krásný, klidný, otevřený... Lidé řeknou : " Ó, podívej se, princ! "

Tedy dělník se musí stát princem, když jde na záchod;
a taky se musí kromě své práce naučit zvládnout jiné
úkoly, ty, jež se týkají záchodu. Jsou velmi odliš-
né, ale zásadní (malými skoky předvádí dělníka,
který vstupuje na záchod a sedá si) raz... dva...
tři...

To je tanec!

Ale vraťme se k příběhu čeledína a poslyšme, co
radí anděl patronovi v okamžiku, kdy mu předává
čeledína.

Do znaku mu dej motyku
a do ruky rýč, aby ho přešel chtič.
Nedávej mu žádně boty,
ať jde svižně do roboty.
V lednu ho vyžen do stáje,
ať ji vyčistí od hnoje.
V únoru ať se pachtí v poli,
hřbet při tom sice trošku bŕlí,
tím líp však pro tvého koníčka,
ten bude svěží jak rybička.
Mouchy a ovádi ho nebudou otravovat,
tí budou teď u sedláka ložírovat.
Zdaň mu všechny výrobky,
zdaň i jeho výpotky.
O svátcích ho nechej tančit,
může jít i trochu jančit,
ale ne na dlouho aby nezaspal,
že přišel na svět, aby pracoval.
V březnu mu dej stříhat vinice,
ať tam chytne kokotice!
V měsíci dubnu ať se peleší
raději s ovceři v salaši.
Než jehně raději sedláka
pro hladového vlka.
Neboť když vlku kručí v břiše,
rád si skočí do salaše.
V máji, až začnou kvést fialky,
pošli ho sekat trávu na louky,
ale dej pozor ať nechytá lelky
a nekouká moc na holky.
Mácatá sedlácká děvčata
ať jsou v tvé posteli načatá,
a až uplyne mnoho dnů
dej je sedlákovu za ženu.

Dej mu tu, kterous obtěžkal,
on je to proto, aby pracoval.
V červnu ho čeká česání
švestek, brosví a meruní,
nesmíš ho ale nechat hladý,
nebo ti zhltně nejlepší plódy.
Otrubami ať se nacpe,
to mu ještě střeva záce.
Až přijde červenec, srpen,
kdy slunce je jak pecen,
řekni mu: žízen zaženeš,
jen když se octa napiješ.
A když se bude vspouzet vztekle,
netrap se pro jeho hřích,
sedlák beztak skončí v pekle,
i kdyby svatý byl jak mnich.
V září ať se uvolní,
pošli ho na vinobraní,
ale nejdřív ho musíš zvalchovat,
aby se nemohl ožírat.
Prasé mu dej zabít v říjnu,
střeva mu nech za odměnu,
ne všechna se budou hodit,
až budeš klobásky udit.
Sedlák ať schramstne krvavá jelita,
to beztak není žádná dobrota,
baculaté šunky mu dej nasolit,
pak je dones k sobě uložit.
V listopadu v prosinci
je chladno i kravinci,
sedlák se zahřeje pohybem,
ať běhá do lesa za dřevem.
Vrátí se promrzlý na kost,
dřeva však není nikdy dost.
Ať jde víckrát, ne jednou,
nebude přece trpět zimou.
Kdyby se přihřál u ohně,
kdyby tam dřepěl netečně,
rychle ho vyžen dřeva naštipat,
jinak by začal na dětství vzpomínat.
A jestli venku začne lít,
ať se jde třeba pomodlit,
řekni mu ať jde teda na mši,
protože i když nemá duši,
a nemůže očekávat spásu,
může tím zabít spoustu času.

Bůh ho stejně nevyslyší.
Jak by taky mohl mít duši,
tenhle sedlák, tohle slonbidlo,
jenž přišel na svět,
když si zvíře uprdlo?

PO "ZROZENÍ ČELEDÍNA"

Chtěl bych se stručně zmínit o jednom detailu : co se týče duše, Matazone říká : a ty sedláku nemůžeš mít duši, protože jsi byl splozen oslem. To je skoro výzva ke smíření se s tímto údělem. Nemít duši : protože duši lze nejvíc vydírat. O tom mluví Bonvesin de la Riva ve své "Rozmluvě duše a těla":

" Duše, poděkuj Bohu, že nemáš zadek, protože bych ti ho nakopal, jsi těžší než olovo, to ty mi zabránuješ létat, jsi tak těžká, že tě nemohu unést".

Proč toto odvržení duše? Protože duši je možno nádherně vydírat. V okamžiku nesnáze by někoho mohlo napadnout říci : "Já se na to pusu vykašlat, kvůli trošce nějaké důstojnosti, však já ti ukážu ty ničemo!" A v tu chvíli pán nebo farář řeknou : "Ne! Zadrž! Chceš přijít do neštěstí? Celý život jsi trpěl, brzo chcípneš a teď, když máš možnost jít do ráje, tak chceš všechno zkazit? Uklidni se... nevzpouzej se... a očekávej další. Já, Pane Bože jsem vyřizen! Já jsem pán, zatracená věc! A co o mně říká ? Ty nikdy nevstoupíš do království nebeského, jsi jako velbloud, který nikdy neprojde uchem jehly... V tom je ten vtip, chápeš to?"

Já si tedy ten svůj malý ráj musím udělat tady. Proto si dávám práci abych tě zotročil, utiskoval, okrádal; a dokonce i duši ti беру; No jo ! Já chci taky svůj malý ráj! Malý, ale svůj a hned, po dobu, kterou strávím na světě. Zato ty máš kliku, ty budeš mít celý ráj! Později ovšem, ale na věky!"

PŘED " ZROZENÍM POTULNÉHO PĚVCE "

Nyní Vám zahraju nový kousek, který jsem zatím hrál jen dvakrát, včera a předevčírem. Ale když se k němu vracím, jsem pokaždé trochu rozrušen, protože je neobyčejně obtížný a náročný. Jedná se o " Zrození potulného pěvce". Je to kus, jehož původ se váže k orientu, který však známe z originální sicilské verze. Sicílie byla ve spojení s orientem nejen z důvodů ekonomických a obchodních, ale také z důvodů geografických, a tedy i co se týče kultury. Hlavně ve 13. stol., v období, kdy se Itálii objevují doklady o kusu, který vám chci zahrát. Ale existuje ještě jedna, mnohem starší verze, datum jejího vzniku přesně neznáme. Tato verze pochází z kraje Brescia - Cremona. Objevený text nebyl úplný : zbyly jen fragmenty. Dario Fo měl v úmyslu ho rekonstruovat, ale neměl odvahu se do toho pustit. V roce 1967 se dostal na Sicílii a díky jednomu soudruhovi, který ho zavedl do knihovny v Raguse, našli vynikající kompletní text v sicilském dialektu!

Text neuvěřitelné síly a útočnosti; Dario Fo šel tak daleko, že se ho dokonce naučil sicilsky: text byl nesrozumitelný, protože jeho jazyk byl archaický. Přeložil jej do Lombardštiny, které byla srozumitelnější.

ZROZENÍ POTULNÉHO KOMEDIANTA

Óhé... pojdte sem lidi, přišel komediant! Ten komediant, co dělá salta a kotrmelce, to jsem já... ho, ho... pobavím vás, anžto si dělám srandu z velkých tohoto světa a předvádím, jak jsou ty měchuřiny nafouklé, jak jsou zduté; tak se jim podíváme na zoubek, vyrazíme špunt a ... psss ... oni splasknou. Pojdte všichni sem, dnes v tuto hodinu na tomto místě se koná představení pro vás pro všechny, pojdte, něčemu se přiučíte... Dělán přemety, zpívám písně, provádím kejkle! Pohleďte na můj jazyk jak sebou mrská! Á... je ostrý jako břitva...

... Ale já jsem nebyl vždycky takový ... to vám chci právě vyprávět. Povím vám, jak jsem se narodil. Nenarodil jsem se komediantem, nespádl jsem naráz z nebe a nepřišel jsem sem jen tak z ničeho nic. Nikoliv! Jsem dítě zázraku! Se mnou se stal zázrak! Vy mi nevěříte? Je to pravda! Narodil jsem se na venkově jako sedlák. Truchlil jsem, veselil jsem se, ale neměl jsem ... ne, neměl jsem půdu! Musel jsem pracovat u druhých, tak jako všichni v našem údolí. A jednoho dne jsem uviděl takový kopec plný kamení. Řekli mi, že to nikomu nepatří. Ptal jsem se: "Opravdu nikdo nechce tenhle kopec?" A pak jsem se tam šel podívat. Nabral jsem hlínu do ruky a viděl jsem, že je tam trochu dobré půdy a viděl jsem, že tam protéká potůček a tak jsem začal orat. Sešel jsem na břeh řeky a nosil jsem půdu nahoru tak dlouho, až jsem padl únavou. Přišla i moje žena a mé děti. Moje žena je půvabná, je celá bílá, má dvě oblá nadra a její chůze...! To je jako bys viděl kráčet laň. Ó... je krásná! Miluji ji a rád o ní mluvím. Tu půdu jsem si nanosil vlastníma rukama! A představte si tráva - udělal jsem pfu... a narostla sama. To jste neviděli, to byla zlatá země! Zabořil jsem rýč, zasadil jsem a ... dž, vyrostl strom. Ta země, to byla nádhera, to byl hotový zázrak! Ujaly se tam všechny stromy, topoly, dokonce i duby drnáky. Měl jsem z toho radost. Tančilo se a pak celé dny přešlo

a zase slunce páliło. Já jsem přicházel a odcházel a úplňky byly jasné a nikdy nebyl ani příliš silný vítr ani velká mlha. To byla nádhera! Byla to naše půda. Ta nádherná terasovitá úbočí! Každý den jsem obdělal jedno. Byl to ráj, pozemský ráj. Věřte mi to. A všichni sedláci chodili kolem a říkali:

- Ten má ale z pekla štěstí... u všech všudy, podívej se na to! Co ten vytáhl z hory kamení!...

A já trouba jsem na to nepřišel!

A záviděli mi,

A jednoho dne přišel majitel celého údolí, rozhlédl se řekl:

- Kde se to všechno vzalo? Komu patří ta půda?

- Mně! - odpověděl jsem - a obdělal jsem ji svými rukama, nepatřila nikomu.

- Nikomu? To slovo neexistuje. Když nikomu, patří tedy mně.

- Ne, není tvá, šel jsem se zeptat notáře, dokonce i faráře, ta půda nepatřila nikomu a já jsem ji kousek po kousku obdělal.

- Ta půda je moje, ty mi ji musíš dát!

- Nemohu ti ji dát, pane. Nemohu jít pracovat k cizímu.

- Zaplatím ti, dám ti peněz, co budeš chtít.

- Ne! Ne, nechci peníze, ne, protože když mi dáš peníze, nemohu si za ně pak koupit jinou půdu a budu se muset nechat najmout u cizích. Nechci, to nechci!

- Dej mi ji!

- Ne!

Tehdy vyprskl smíchem a odešel. Den nato mě přišel žádat farář.

- Jdu kvůli pánovi... nebuď blázen, ustup, nebuď tvrdohlavý. Uvědom si, že ho rozzuříš, postup mu půdu. In Deo Domini, nebuď idiot!

- Ne! Ne! - řekl jsem - a rukou jsem udělal dokonce sprosté gesto.

Pak přišel taky notář, celý zpocený, jen aby mi řekl: totéž

- Jednáš jako blbec, dej si pozor, je tu zákon, dej pozor, protože ty, ty nic nezmůžeš...

- Ne, ne! - a taky jsem mu udělal to sprosté gesto pod nosem... s klením odešel.

Ale pán se přece jen nevzdal! Na svých honech hnal všechny zajíce přes mou půdu! A za zajíci všechny své přátele na koních. Rozdupali mi všechnu úrodu a přehnali se všude... A já jsem to všechno znovu zvelebil. A on přišel ještě jednou

se svými přáteli a všichni se mi tam procházeli, tančili, všechno mi pošlapali, zničili a já jsem pak znovu uvedl všechno do pořádku. Až jednoho dne mi všechno spálili... bylo to v létě... bylo sucho. A on podpálil horu ze všech stran a všechno shořelo, zvířata hořela, dům hořel, ale já jsem neodešel! Počkal jsem... a v noci začalo pršet. A pak jsem znovu všechno vyčistil, dal pole do pořádku zarazil kolíky, přinesl znovu půdu, upravil kameny a zavedl všude vodu, protože z tohoto místa se u všech kozlů ani nehnu. A nehnul jsem se odsud! Až jednoho dne se vrátil, měl s sebou všechny své vojáky a smál se, byl jsem právě s dětmi a se ženou v polích. Byli jsme všichni v plné práci. Dřeli jsme jako mezci. On seskočil z koně, stáhl si kalhoty, přistoupil k mé ženě, shodil ji na zem a strhl z ní šaty... Chtěl jsem se bránit, ale vojáci mě drželi. A on se jí vrhl na záda a vlezl na ni jako se leze na krávu. A já a moje děti jsme se na to dívali. Vytrhl jsem se vojákům, chytl jsem motyku a zařval jsem:

- Zlosyne!

- Zadrž - řekla má žena - nedělej to - oni na to čekají, čekají právě na to, že zvedneš hůl aby tě pak mohli zabít. Tys to nepochopil? Chtějí tě zabít a vzít ti půdu, proto čekají jen na tohle. On by se z toho hladce vyzul, nemá smysl s ním bojovat, protože ty nemáš čest, ty jsi ubohý sedlák, chudý venkovan, ty nemáš nárok na čest ani na důstojnost, to se hodí k pánům! K urozeným, k těm, kdož se rozzuří když jim někdo znásilní jejich dcery, jejich milenky, jejich ženy, ale ne tobě! Vykašli se na to, ta země za to nestojí, nestojí za tvou ani za mou čest, za čest nikoho. Jsem jenom kráva, kráva dobrá akorát pro tvou lásku.

A já jsem plakal. Díval jsem se na to svinetvo a moje děti plakaly... A páni pak se smíchem odešli, spokojení, potěšení... Hrozně jsme plakali! Nemohli jsme se podívat jeden druhému do očí, nedívali jsme se na sebe...

Když jsme procházeli vesnicí, lidé po nás házeli odpadky kamením.

- ... dobytku...! Nemáš odvahu bránit svou čest, protože žádnou nemáš, ty zvíře! Páni ti znásilní ženu a ty na to kvůli kousku půdy civíš jako ocel.

A mé ženě nadávali:

- Děvko, coura nízerná! - křičeli a schovávali se. Dokonce ani do kostela ji nenechali vstoupit! Nikoho z nás! A mé děti nemohly už vycházet ven, nikdo se už na nás nepodíval! Moje žena utekla. Víc jsem ji neviděl; nevím kam šla a mé děti se mnou nemluvily. Onemocněly a už ani nepiakaly. A pak umřely. Zůstal jsem úplně sám! Sám se svou půdou! Nevěděl jsem co si počnu. Jednoho večera jsem vzal kus provazu, přehodil přes trám, uvázal smyčku kolem krku a řekl jsem si:

- Tak, teď to skončuju!

Začínám se věšet a tu cítím, že mi někdo klepe na rameno, otočím se a vidím kohosi s úplně bledou tváří a velkýma očima jak mi říká :

- Dáš mi něčeho napít?

- U všech kozlů, to je akorát vhodná chvíle žádat o vodu když se někdo věší.

Pohlédl jsem na něho, vypadal jako ubohý křesťan a byli s ním ještě dva další a jejich tváře svědčily o tom, že hodně zkusili.

- Dobře, dám vám napít; dobře jsem si je prohlédl:

- Spíš než napít byste se potřebovali najíst.

Ale já už několik dnů nevařím... Jídla je tu ale dost, jestli chcete. Vzal jsem pánev, dal ji na oheň, ohřál jsem boby a každému jsem dal na talíř. Ti jedli! Já jsem neměl vůbec chuť na jídlo... " Počkám, až se najedí a pak se oběsím". A jak tak jedli, ten s těma velkýma očima, který vypadal opravdu jako ubohý křesťan se na mne usmál a řekl:

- Pěkné svinstvo, že se chceš věšet! Já dobře vím, proč to chceš udělat. Všechno jsi ztratil, ženo, ženu, děti a teď už máš jen svou půdu, ano, věděl jsem to! Být tebou, nedělal bych to. A jedl a jedl! A nakonec položil všechno na stůl a řekl :

- Víš kdo jsem?

- Ne, ale napadá mě, že jsi Ježíš.

- Ano, uhodls. To je Petr a to je Marek.

- Těší mě, ale co tu děláte?

- Tys mi dal najíst a já ti daruji řeč.

- Řeč? Co to má být?

- Můj ubohý chlapče, bylo správné, žes bránil svou půdu, bylo správné, žes nechtěl pána, bylo

správné, žeš měl odvalu a neustoupil, bylo to tak dobře... Chci tvé štěstí, chci abys byl silný a dobrý. Ale k tomu ti něco chybí tady a tady! (ukáže na čelo a na ústa). Nesmíš zůstat lpět na své půdě, běž do světa a promluv k těm, kteří na tebe hážou kameny, mluv k nim tak dlouho až pochopí, probodni jazykem tu vzdušnou měchuřinu, která je tvým pánem až z ní vyteče všechna voda a všechn hnís, až z nich zbudou jen fleky na dlažbě. Všechny je rozsekaj na cucky, notáře i advokáty. Ne tady kvůli tvé půdě, ale kvůli těm, kteří jsou jako ty, kteří nemají půdu, kteří nemají nic, kteří musí jenom strážet a kteří nemají tvář. Ať jednají hlavou a ne nohama!

- Ale copak nechápeš? To já neumím. Mám neobratný jazyk, který se zasakuje a škobrtá na každém slovu... a neumí tvořit věty a mozek mám scvrklý a ochablý. Jak bych mohl dělat takové věci a mluvit s lidmi?
- Na to už nemysli neboť se právě stane zázrak. Chytil mě za pačesy, položil mě ruku na tvář a pak řekl:
- Přišel jsem, abych ti daroval řeč. A tvůj jazyk bude ostře nabroušený a pronikne všude, prořízne všechny ty měchuřiny, pakoří pány aby lidi pochopili, aby se lidi naučili a aby věděli jak na to. Protože jenom výsměchem dokážeš, že pánovi spadnou gatě. Protože když se vysměješ pánovi z obra se zpění v tajtrlíka a nakonec v ubohou nicku. Teď tě políbím a ty promluvíš. A políbil mě dlouze na ústa. A najednou jsem ucítil, jak se mi jazyk mská napravo, nalevo, jak se mi vyjasňuje mozek, jak mi nohy samy od sebe vykračují. A šel jsem doprostřed návesi a křičel jsem :
- Ke mně! Lidi! Pjdte sem! Přišel komediant! Naučím vás hrát a obehávat pány, ty zpuchřelé měchuřiny, které probodnu svým jazykem, a o všem vám budu vyprávět, jak bylo, jak je a jak ten, co nás okrádá není Pánbůh. To jejich zloději a jejich zákony v jejich knihách ... je třeba o tom promluvit. Ohé lidičky! Pány rozsekáme na cucky!

Před " BONIFÁCEM VIII "

A dostáváme se k Bonifáci VIII, papeži z dob Danteho. Dante ho dobře znal: Nenáviděl ho do té míry, že mu ještě před jeho smrtí určil místo v pekle. Jiný, který ho nenáviděl trochu jinak byl františkánský mnich Jacopone da Todi, evangelický " Pauperista", dnes by se řeklo extrémista. Podporoval hnutí chudých rolníků, hlavně ve svém kraji a chtěje potupit zákony zneužívající úřední moc, vydané Bonifácem VIII, tímto pirátem církve vzkřikl v jednom ze svých zpěvů: " Ach, Bonifáci, ty, který jsi udělal z církve děvku!" Bonifác si to dobře zapamatoval: a když se mu podařilo Jacopona dopadnout (Jacopone byl mimo jiné vynikající divadelník), uvrhl ho takto vesedě svazaného (předvádí posunky) do vězení, kde byl Jacopone po dobu pěti let upoután na vlastních výkalech. A vypráví se, že když po pěti letech po smrti papeže vyšel z vězení, nemohl ten ubohý mnich, ještě velmi mladý, vůbec chodit : mohl se pohybovat pouze v poloze, v jaké seděl ve vězení. Když po jeden a půl roce zemřel, zkoušeli ho v rakvi natáhnout! ale bylo to marné, pokaždé když ho natáhli ... dzum! vracel se do původní polohy. Nakonec se vzdali a pohřbili ho v sedě.

Ať už je tomu jakkoli, nebyl jediný, kdo papeže nenáviděl. Giacchino da Fiore, který žil před svatým Františkem, a který může být považován za otce všech kacířských hnutí, už tenkrát řekl přibližně toto: " Chceme-li Kristově církvi dodat důstojnosti, musíme zničit církve, to obrovské odporné zvíře Říma. A abychom zničili církve, nestačí jen zbourat zdi, střechy, zvonice, musíme zničit také ty, kteří jí vládnou, papeže, biskupy, kardinály". Poněkud radikální postup. Skutečností však zůstává, že Papež za ním okamžitě poslal návštěvu asi stovky ozbrojenců, jež ho hledala v horách, kde žil a zásluhou jednoho špicla ho také našli v jeckyni, kterou obýval. Ale k jejich velké lítosti byl již mrtev: ještě teplý, ale mrtvý. Musel zemřít chvíli před jejich příchodem: neví se, zdali zemřel strachy, když viděl přibíhat vojáky, nebo jestli byl trochu potvůrka a udělal jim to naschvál.

Já myslím, že to druhé. Giacchino da Fiore byl šibal, velký šibal!

Zde je obrázek Bonifáce VIII, obrázek velice realistický: vidíme ho, jak používá mnicha Segalellu z Parny jako křeslo. Segalello da Parna patřil k řádu "insaccati", (pytláři, jimž se tak říkalo proto, že chodili v pytlovině). Zase jeden z extrémistů, abychom zůstali v rámci současné mluvy, kdy slyšíme tak často mluvit o extrémistech na obou pólech...

Extrémista, který slouží jako sedátko byl tedy jeden z těch, kteří tvrdili, že Papež a církev mají být chudí, a že všechny statky mají být rozděny těm nejchudším. Důstojnost církve, říkal Segalello, by se měla zakládat na důstojnosti chudých".

"Když ty, církvi, máš ve svém láně nešťastného chudáka, který umírá hladem, nejsi církev, která má být blahoslavena a uctívána.

Co se týče jeho přezdívky (lid mu říkali Segarello - to jest honsibrčko) : Segalello byl jeden z těch, kteří vyznávali absolutní čistotu a jeho přezdívka byla pochopitelně důsledkem toho, že ho nikdo nikdy neviděl jít s ženou. Tedy tento mnich, s přezdívkou, jaká se dávala potulným pěvcům, chodil všude provokovat vesničany: "Hej vy! Co to tam děláte? Bavíte se? Ne! Oráte půdu? Vy pracujete? A čím je to půda? Vaše, ne? Ne? Není vaše? Jak to? Vy obděláváte půdu a ... ale máte z toho nějaký zisk! Jaký zisk? Ach, tak malé procento? A říkáte, že zbytek připadne majiteli? Majiteli čeho? Půdy? Ach! Ach! To existuje majitel půdy? Věříte opravdu, že v bibli je přiděleno určité množství půdy panu Tomu a Tomu z rodiny Toho a Toho... Hlupáci! Zabedněnci! Půda patří vám, oni ji ukradli a pak vám ji dali obdělávat. Půda patří tomu, kdo na ní pracuje: jasné?

Představte si ve středověku hlásat všude takové věci: půda patří tomu, kdo na ní pracuje! Člověk by musel být naprostý blázen a naiva, aby to řekl dnes, natož pak ve středověku! Taký ho brzy sebrali a upekli na hranici a s ním celou jeho tlupu pytlářů.

Teď vám zahraji žonglerii o Bonifáci VIII. Začíná velmi starým katalánským liturgickým zpěvem z oblasti Pyrenéj : Během zpěvu se Papež obléká na významný obřad. Je třeba tu připomenout jeden Bonifácův obyčej : a sice ten, že přibíjel některé mnichy za jazyk ke vratům vil urozených pánů. Protože tito mniši, " Pauperisti " (= zbídačelí) a "katarové " (název středověké sekty) nebo příslušníci jiných kacířských sekt měli takový zlozvyk, vykládat všude o zlé vrchnosti : tak je papež popadl a šup ... (předvádí akci přibíjení za jazyk). Ne on osobně, ten se dokonce štítil krve, měl na to své lidi... Netrval na tom, dělat všechno sám.

Vzpomínám si na jinou epizodu z jeho života, z níž je patrné o jaký druh člověka šlo. Na orgii, kterou uspořádal na Velký pátek v r. 1301. Mezi četnými procesími, která se toho dne v Římě konala, bylo jedno složeno z " katarů", kteří využívali liturgických zpěvů a díky slovním hříčkám potají napadali osoby papeže. Říkali : Ježíš Kristus byl chudý křesťan, který neměl ani kabát na oblečení. Ale je někdo, kdo má plášť pošíť drahými kameny.

Běda jim, Bonifác, který byl poněkud prudké letory si pomyslel: " Tak oni proti mně něco mají? No jó! Tak já jim teda ukážu, kdo vlastně jsem! "

A uspořádal orgie zrovna na Velký pátek a pozval několik prostitutek, několik dam z lepších rodin - to je obvykle to samé - biskupy a kardinály; a zdá se věru, že prováděli všichni dohromady věci naprosto nemravné a nestoudné. Vyděli tak, že všechny Evropské dvory daly najevo své pohoršení, ba dokonce i dvůr anglického Jindřicha III., který podle soudobých kronikářů byl králem poněkud hrubšího zrna.

BONIFÁC VIII

V den posledního soudu
zjeví se věčný král a pán
jenž stvořitel světa zván
v podobě smrtelníka
sestoupí pod oblaka
v den ...

(Přeruší a obrátí se na jedno dítě z pomyslného
chóru, od něhož si nechá nasadit mitru. Začne znovu
zpívat:)

Poslední soud nekoná se
neb velký zázrak stane se

(Předstírá, že si sundává mitru)

Och, to je ale těžké! No do práce... Jen aby mě to
při chůzi nespadlo!

(Předstírá, že si bere jinou mitru)

Á, takhle sedí dobře!

(Narazí si ji na hlavu a znovu zpívá.)

V den posledního soudu ...

(přeruší)

Zrcadlo...

(Předstírá, že se prohlíží v zrcadle)

Mám ji nakřivo, co! Rukavice!

(Začne chodit navlékaje si rukavice, zpívá)

Poslední soud nekoná se,
neb velký zázrak stane se.

Druhou! Copak mám jen jednu ruku? Mám dvě ruce, ne?
Nebo si mám jednu uříznout?

(Zpívá)

Slunce ztratí své teplo
země se změní v peklo.

(Vydává příkazy)
Plášt, ten dlouhý plášt!
(Předstírá, že bere těžký a široký plášt)

V den posledního soudu
zjeví se věčný

Och! Ten je ale těžký!
(Snaží se přehodit si jej přes ramena, žádá děti
z chóru, aby mu pomohly)

Zjeví se věčný král a pán

A jdeme svižně!
(Zpěv slábne)

Hej! Tak hnete se vy ostatní? A zpívat! Všechno
mám dělat sám? Zpívat, pochodovat, plášt nosit,
klobouk nosit. Jedem!
Neňýbat se ... začneme znovu!
(Obrací se stále k dětem z pomyslného chóru)

Ty zpívej první hlas!
(Zpívá, jako by udával tón dítěti z chóru)

Zjeví se věčný král a pán - án, án
(pokračuje a diriguje hlavou)

Jenž stvořitel světa zván
Secunda vox
(Ukáže na jiné dítě z chóru)
V podobě smrtelníka

třetí
(ukáže znovu na první dítě z chóru)
Sestoupí pod oblaka
(Přeručí zmaten)
Nezpíváš falešně? Vyjdeme najednou.
(Zpívá vysokým hlasem a náhle se zastaví)

Aby vykonal poslední soud

Kdo mi šlápl na kabát?
(zuřivě se otočí)
To ty? Nenehlo! Já tě pověsím za jazyk!
Slonbidlo... nezpívá a ulejšvá se...

Znovu, protahovaně, začni!
(Nedůvěřivě se zastaví)
Oni ani neví, co je to protahovaně!
To jsou takové ty kudrlinky, co děláš s hlasem!...

V den posledního soudu
zjeví se věčný král a pán

(Zapívá trylek a popotáhne si pláště. Vyčerpán se zastaví)

Toto je přece z prdele řemeslo, být papežem!
(Naposledy se pokusí obléknout si pláště)

Zjeví se věčný pán a král
jenž stvořitel světa zván

(Znovu se obrátí k jednomu dítěti z chóru)
Prsten!

(Stále zpívaje, navléká si prsten. S obdivem si ho prohlíží, dýchne na něj a vyleští ho, nepřestává zpívat)

Ó, jak září!

(Vydává rozkazy)

Ten druhý ... tenhle je moc velký, je na palec ...

V podobě smrtelníka
sestoupí pod oblaka

Hůl!

(Křičí)

Hůl! Ale ne tu na bití, tu zakroucenou!

(Naznačí ohyb a začne zpívat)

Sestoupí pod oblaka

Připraveni? Tak začínáme! Všichni najednou! Ne,

abys ničeho nic vyrazil dopředu, nešťastníku!

Chceš, abych se zabořil nosen do bahna? Dej si

pozor, nemělo! Svižně kupředu!

Á, dva ... protahovaně(zpívá)

Děti nikdy nezrozené
budou natkán křičet v lůně
modlit se budou plačící
pomoz ó Bože všemohoucí.

Jak krásně zpívám!

Kam jdete všichni, kam odcházíte? Kam jdou všichni ti lidé? To mě tady necháte? Já jsem papež Bonifác! Nejsem žádný hej počkej!...

Kdo je to? Kdo? Kdo ... Kdo je ten s tím křížem? Ježíš? ... Aha, ten Kristus: Helenese... sakra, je na tom nějak špatně! Teď chápu, proč mu říkají ubohý Kristus. Do prdele, ten je v pěkném stavu!... Zatraceně! Pryč odsud! Dělá se mi z toho mdlo.

(Hraje, že odpovídá jednomu dítěti z chóru, které je opačného názoru)

Říkáš, že mám jít k němu? Ať ukážu lidem, jak jsem dobrý, jak mu pomáhám nést kříž ... Možná, že mi budou všichni tleskat a řeknou: "Jak je ten Bonifác dobrý!..." Ale jo, uděláme těm bíbečkám radost! Jen do toho!

(Hraje, že se svléká)

Na, vem mi ten plášť ... podrž ho, a hůl ... Teď bych měl vyrazit. Nebudeš tomu věřit, ale mám z toho třesavku... Ježíši, jak se daří? Ježíši, ty mě neznáš? Jsem Bonifác, papež Bonifác... Jak to, kdo je papež? Ale to je přece pastýř; ten, který pochází od Petra, se všemi ostatními, kteří následují... Ty mě nepoznáváš?

Aha, to je kvůli tomu velkému klobouku? ... To proto-že přelo... Nu když jen kvůli tomu! ...

(Děti z chóru)

Pojď, sundej to všechno ze mne! Prsten... Neukazuj, že mám prstěny...

(Hraje, že se zbavuje všebo třpytivého)

Neukazuj nic, co se třpytí... On je posedlý, je úplně vyšinutý! Sundej mi boty... Děle! Chce, aby lidi byli bosí... honem, trochu hlíny na tvář.

(Pomazá se blátem)

Dělej, pomaz mě celého, on to má rád! Co chceš, je to blázen!

(Obrací se ke Kristovi)

Teď mě poznáváš? Jsem tvůj syn ... ponížený, vím, že vzbuzuji lítost ... Ježíši, pohleď, klekám si před tebou... já, který jsem nikdy neklekl, to druzí...

Ježíši... Ježíši ... tak posloucháš mě do prdele, nebo ne? Tak co je! Já k tobě mluvím a ty mě neposloucháš?

Trochu vychování, můj milý! No prosím!

Právě jsem ti říkal ...

Já?... Já?...

(Zastavuje se jako kdyby ho Kristus přerušil)
Cos říkal? Já; že jsem zabíjel mnichy?... Já?...
Že jsem ubližoval? To není pravda! To jsou pomluvy,
lži, to zlí jazykové ze žárlivosti ... že ...

(Ukazuje rozhorleně na Krista)

O tobě jsem taky slyšel věci, kamaráde! Ale já
tomu nevěřím!

Víš, bratře, zlí lidi...

(Zoufale si kleká)

Ježíši, Ježíši, pohleď mi do očí, vždycky jsem tě
miloval, vždycky jsem miloval mnichy, já ...

(Obrací se na dítě z chóru)

Přiveď mi nějakého mnicha, rychle!

(Kristovi)

Ježíši, pomohu ti, dej mi nést svůj kříž, jsem sil-
ný, ty se unavíš... já jsem zvyklý ... jsem jako
býk ... ponesu jej, nech mě!

Vypadni Cyrenejče!

(Hraje, že vyžene Kyrenejče a zaujme jeho místo)

Pomohu ti, ne, nic mě nebolí ... ne, ne... neodstr-
kuj mě...

Ježíši!

(Mohutným kopnutím je vržen do děli)

Kriste! Kopanec mně?! Bonifácovi! Veleknězi!

No dobře ... ničemo! Kdyby tak tvůj otec věděl...

Nevděčnicku, osle! ... Tak poslouchej, klidně ti

řeknu, že jsem rád, že skončíš na kříži. Právě

dneska se ožeru, budu tancovat a půjdu za děvka...

Protože jsem Bonifác ! Jsem velekněz ... Slyšíš?

Plášt, kloubouk, hůl, prsteny ... Všechny ! Podívej

se jak svítí!... Já jsem Bonifác ! Zpívat!...

(Odchází nadutý pýchou a hlasitě zpívá)

V den posledního soudu
zjeví se věčný král a pán
jenž stvořitel světa zván
v podobě smrtelníka
sestoupí pod oblaka

CHVÁLA PORAŽENÝCH

Aj. aj, mrskejte se, bičujte se, Ajajajaj!
Bratři, do řady si stoupněte
S rozkoší sezmrkejte
Pod ranami nebědujte : bičujte se!
Nechvějte se, že jste nazí
Nebojte se ran řemene
Mějte tělo zmučené
Aj,aj, mrskejte se, bičujte se,
Kdo chceš dojít vykoupení
snášej bič i utrpení
A bič musí mlaskat
a po těle skákat
Nepředstírejte a ještě přidejte!
Neboť všemohoucný pán
byl doopravdy zbičován.
Ajaj, mrskejte se, bičujte se, Ajajajaj!
Tedy, chcete-li se kát
musíte se prudce zbičovat
a připravit na soudný den
jehož nikdo není ušetřen : bičujte se!
Aj, ať jsou ty šlehy bolestivé
Aj, ať jsou ty rány krvavé.
Ajaj, bičujte se, mrskejte se Ajajajaj!
A všechny pány lichváře
kteří mu plivli do tváře
kteří si kapsu z cizího namastí
postihne veliké neštěstí: bičujte se!
I vás co jste odřeli do morku kostí
Chudáky, kteří se každý den postí
Ajaj, mrskejte se, bičujte se, Ajajajaj!

Před několika lety se konala v Miláně podivuhodná výstava divadelních strojů. Jednalo se o nádherné sochy, jejichž všechny části byly pohyblivé, měly klouby, jako by to byly loutky nebo panenky. Pohyb byl řízen soustavou páček a háčků, kterými pohyboval manipulátor skrytý v otvoru za sochou. Sochy byly jednostraně utvořeny pouze pro pohled zepředu. Byla tam kupříkladu nádherná Madona s děťátkem z 12. stol., obě postavičky hýbaly trupem, pažemi, a dokonce i očima.

Proč se lid uchýloval k těmto strojům pro vyjádření božských rolí při představení svých vlastních lidových her? Bál se snad rouhání, znesvěcení svaté povahy božské osoby? Vůbec ne! Provozovalo se to proto, že herec - komediant chtěl soustředit pozornost publika nikoli na Boha, nýbrž na člověka; kdyby na scénu vstoupil herec v kostýmu Ježíše Krista, veškerá pozornost by se upjala k němu; avšak socha byla jenom označením, symbolem a herec mohl libovolně rozvíjet veškerou dramatičnost lidského údělu a ještě více ji zdůraznit: úzkost, hlad, utrpení.

Mluvil jsem o těchto divadelních strojích, protože kousek, který teď zahrají předpokládá jejich použití, použití stroje, který představuje Madonu s děťátkem v náruči. Vedle ní máme na scéně ženu, která zešílela a drží v náruči beránka - proto vás upozorňuji na vlámský obraz, na němž je žena s beránkem v náruči. Je to žena, které při vraždění nevinných zabili dítě. Ona však našla v salaši beránka, vzala ho do náruči a plna víry tvrdí celému světu, že je to její syn.

Tato dvojí hra s postavou žena - Madona je velmi stará, pochází od Řeků; žena si může dovolit říkat věci, které by skutečná Madona, herečka hrající Madonu nebo spíš, jak bylo tehdy zvykem, herec převlečený za Madonu, nikdy nemohl vyslovit.

Musím vás upozornit na jednu zvláštnost : řečí, dialektu, který by se měl spíše nazývat jazykem, je tu Padovština 13. a 14. stol. vyslovovaná kočovným hercem, který dnes byl v Brescii, zítra ve Veroně, v Bergamu atd. a který byl tedy nucen hrát ve zcela odlišných dialektu. Dialektů byly stovky a lišily se od sebe mnohem více než dnes, takže potulný pěvec by byl musel znát stovky dialektů. Jak si tedy poradil? Vymyslel si jeden svůj osobní. Vytvořil si řeč z mnoha nářečí s možností měnit v určitém okamžiku slova a když se dostal do úzkých, nevěda, které slovo vybrat, tehdy aby mu porozuměli, vyjmenoval na ráz tři, čtyři, pět synonym. Existuje na to pěkný příklad : Jeden pěvec z Bologně vypráví příběh mladé dívky, objímající muže, kterého miluje. Ale najednou dostane dívka strach. Za každou cenu se s ním chtěla milovat, ale když přišel kritický okamžik, najednou ho odstrčí a říká : Non me toccar a mi, che mi son zovina, zon fiola, tosa son e garsonetta. Řekla všechno : Jsem panna, jsem panna, jsem panna a ještě jednou panna. Takto si každý může vybrat slovo, kterému rozumí nejlépe. Toto spokování ve hře často uslyšíte, ale používají se tady z jiného důvodu : aby znásobila poezii okamžiku a hlavně aby svým rytmem dodala dramatickosti onu zázračnou velikost; tato možnost zvolit tóny pro daný okamžik nejvhodnější je ojedinělým prvkem vlastním potulným pěvcům a lidovému divadlu. Představení hraje jen jediný herec. Potom vám vysvětlím proč tomu tak je. Není to jen kvůli exhibici, je tu ještě jiný důvod. Hrají tu pohyblivé sochy, jak jsem vám již řekl, kus zahazuje chór bičujících se a v jistém okamžiku vidíte vojáka, který je zabit a umírá a chór bičujících se začíná zpívat pohřební zpěv..

VRAŽDĚNÍ NEVINÁTEK

- Chór poraž: Aj, aj, aj! Bičujte se, mrskajte se!
Aj, aj! Jaká bolest, jaké utrpení,
vraždí se tu nevinní, maličkých těch
na tisíce, podřezali jako ovce
matkám, jež zmohl žal
je vyrval Herodes, král
- Žena: Vrahu... ty tlustá svině... nesahej mi
na dítě!
- I voják: Necháš je!!! Pušť to děcko, nebo ti
urazím ruce... kopnu tě do břicha...
pušť ho!
- Žena : Ne, raději mě zabilj... (voják ji vytrhne
dítě z náručí a zabije je) Ach, ach...
Tys mi je zabil, tys mi je zavraždil.
- II. voják: Á, tady je ještě nějaká... stůj ženská...
nebo vás probodnu oba... tebe i tvé dítě.
- Matka: Tak nás probodni, bude to tak lepší.
- II voják: Nebuď šílená! Jsi ještě mladá a máš
dost času na to, abys mohla vyrobit ještě
kupu děcek... Tohle mě dej... Nevěpou-
zej se...
- Matka: Nesahej na mne těma špinavýma rukama!
- II voják: Au, tak ty koušeš? ... tu máš (facka)
a pušť ten balík!
- Matka: Slitování, prosím tě... nezabíjej ho...
dám ti všechno co mám! (Voják vytrhne
tlustý balík z rukou matky a nachází ten
beránka)
- Voják: Ach, ale, co to je? Ovce, beránek?
- Matka: Ano, to není děťátko, to je malá ovečka.
Já jsem nikdy neměla děti... nemohla jsem
je mít. Ach, prosím tě vojáku, nezabí-
jej mi toho beránka... ještě nebyly ani
velikonoce... a spáchal bys těžký hřích
kdybys ho zabil.
- Voják: Ženská, děláš si ze mne blázný... nebo
jsi sama bláznivá?
- Matka: Já, bláznivá? Ne, to nejsem.
(Přichází jiný voják)

- II. voják Ty, heleď, nech jí toho beránka... To je jedna z těch, které zešilely žalem proto, že jí zabili jejího kluka. Co je s tebou ... ? Pospěš si, máme toho ještě hodně k povraždění.
- I. voják Počkej... mě je na zvracení!
- II. voják To se nedivím! Jíš jako kráva cibuli, studené skopové a pak ... na, teď pojď se mnou, tam je hospoda... dám ti napít trochu vody.
- I. voják Ne, to není od jídla!
- II. voják To z téhle řezničiny, z toho vraždění dětí, za něž jsme odpovědní, je mi špatně.
- I. voják Když jsi tak útlocitný, proč sis vybral vojenské řemeslo?
- II. voják Stal jsem se vojákem, abych zabíjel nepřátele, muže!
- I. voják A taky abys převrátil pár ženských na slámu ... ne ?
- II. voják Ano, příležitostně... ale vždycky ženy nepřátel...
- I. voják A páčil jejich domy ... a zabíjel jejich starce ... a jejich děti. Děti nepřátel, samozřejmě.
- II. voják Ano, děti taky ... ale v době války!
- I. voják Není hanba dělat tohle všechno ve válce. Slyšíš trubky a dunění bubnů a válečné písně a nakonec krásné proslovy vojevůdců
- II. voják Och, za tyhle jatky budeš mít taky právo na krásné proslovy vojevůdců.
- I. voják Ale tady jsou zabíjení nevinní!!!!
- II. voják Nejsou snad ve válce nevinní všichni? Co ti udělali ? Udělali ti něco tihle nešťastníci, které zabíjíš a sekáš na kusy za zvuků trumpet ?
- (Na pozadí scény přejede stroj představující Pannu Marii s dítětem)
- I. voják Ať oslepnu, jestli to tamhle není Panna Marie se svým dítětem, které právě hledáme. Pojďme k ní než nám unikne... pospěš si!
- II. voják Tentokrát budeme mít právo na tučnou odměnu.
- I. voják Nechci tu hnusnou odměnu!
- II. voják Dobře, já si ji nechám pro sebe.
- I. voják Ne, ty, ty ji taky nebudeš mít (postaví se mu do cesty).

- II. voják: Ale, ty ses zbláznil? Nech mě projít, máme rozkaz zabít syna Panny Marie...
- I. voják: Na ten rozkaz já seru... nehni se odtud, nebo tě přerazím...
- II. voják: Nešťastníku... Tys ještě nepochopil, že když to dítě zůstane na živu, stane se králem Galilejským místo Herodese... je to proroctví!
- I. voják: Já seru na Herodese i na proroctví.
- II. voják: Tobě se bouří střeva a ne žaludek... Běž si ulevit na louku a nech mě projít, protože já si tu odměnu nenechám ufnknout.
- I. voják: Ne, mám už dost podívané na zabíjení dětí.
- II. voják: Nu, tím hůř pro tebe...(probodne ho mečem)
- I. voják: Ach... tys mě zabil... nešťastníku... tys mi probodl vnitřnosti.
- II. voják: Lituju... ale jednal jsi jako blbec... já jsem nechtěl...
- I. voják: Odevšad mi teče krev... och, maminko... Maminko... kde jsi Maminko... je tma... je mi zima... maminko... Maminko... (umírá)
- II. voják: Já jsem ho nezabil, byl už mrtvolou v okamžiku, kdy pocítil soucit. "Voják, který začne mít soucit, je už napůl mrtev", praví přísloví! Teď jsem kvůli němu ztratil příležitost chytit Pannu Marii a dítě. (Poražení zpívají pohřební litanií. Voják odchází a táhne za sebou mrtvolu svého druha. Panna Marie, nebo spíš manekýn přestrojený za Pannu Marii vstupí. (vzadu přichází bláznivá)
- Matka: Neutíkejte Svatá ženo... nemějte strach, já nejsem voják... Jsem žena... a taky matka... s dítětem... klidně se tu schovejte, vojáci odešli... posaďte se, ubohá ženo, už jste se dost naběhala... Ukažte mi své dítě... och, jak je krásné a jakou má krásnou barvu! Kolik je mu let? Je krásné, velmi krásné a taky hravé... Směje se... je krásné... velmi krásné... Jistě je stejně

staré jako to moje... Má jméno? Ježíš?
To je pěkné jméno. Je krásné... moc krásné... už má dva zuby... och jak je roztomilý! Ten můj ještě nemá zuby... minulý měsíc byl trochu nemocný, ale teď už mu je dobře... Je tu, spí jako andílek (volá ho) Marku! Jmenuje se Marek... och, moc rád spí... och, miláčku, jak jsi krásný! Jsi taky krásný... Marečku... opravdu, my matky už jsme takové, zdá se nám, že to naše dítě je to nejkrásnější ze všech dětí... a když má nějakou vadu, nevidíme ji. Tohle malé zvířátko tolik miluji, že kdyby mi je vzali, zešilela bych!
Když pomyslím na dnešní ráno, jak jsem se ulekla, když jsem přišla ke kolíbce a našla ji prázdnou, zbrocenou krví
a když jsem tam neviděla své dítě... naštěstí to vůbec nebyla pravda... byl to jenom sen, ale já jsem nevěděla, že to byl sen a když jsem se po chvíli probudila, pořád jsem měla dojem, že sním a byla jsem tak zoufalá, že mě snad měli za bláznivou! Vyšla jsem na dvůr a začala jsem se rouhat: "To ty jsi dal příkaz k tomuto vraždění... to ty jsi chtěl tuto obět výměnou za příchod tvého syna: tisíc zavražděných dětí za jedno tvé, krvavá řeka za malý hrneček! Mohl sis ponechat svého syna u sebe, když jsi věděl, že jeho příchod nás chudáky bude stát tak velikou obětí! Och, však ty pochopíš, v den, kdy tvůj syn bude umírat, co to je umírat bolestí. Jednoho dne taky pochopíš, jak hrozný je trest, který jsi navěky uložil lidem. Žádný otec na zemi, byť by byl sebešpatnější by se neodvážil uložit takový svému synovi".
Byla jsem na dvoře a vykřikovala své urážky tak, jak vám je teď říkám, když tu najednou padl můj pohled na ovčín, a tam, uprostřed oveček jsem uviděla své plačící dítětko hned jsem je poznala... vzala jsem je do náručí... a začala jsem plakat úlevou...

Odpusť mi prosím ta nízká slova, kterými jsem se k tobě obracela, protože já jsem je nevymyslela... To ďábel, ano ďábel mi je našeptal. Jsi tak dobrý, Panebože, že jsi spasil mého syna! A učinils to tak, že ho všichni považují za opravdového beránka, za ovci. Ani vojáci si toho nevšimli a nechali ho naživu... Jenom musím dát pozor na venkově v den velikonoce, protože tou dobou se zabíjejí ovce a beránci, stejně jako se dnes zabíjely děti. Rezníci mě ho přijdou vzít. Ale já mu dám na hlavu malý čepeček a obléknu ho do hadříků... aby si mysleli, že je to dítě. Ale pak budu hned dávat velký pozor, aby ho už neměli za dítě... a dokonce ho zavedu na pastvu a naučím ho jíst trávu; tak si budou všichni myslet, že je to beránek... Protože v tomto hanebném světě přežije můj syn snadněji s tváří beránka než s tváří muže. Och, probudí se... směje se!

Och, pohleďte jak je roztomilý můj Mareček!... (Žena podkryje šál a ukazuje Panně Marii ovečku, Panně Marii je nevolno)

Och, Páni Marie, cítíte se špatně? Buďte silná, neplačte... nejhorší pomine... všechno nakonec pomine... uvidíte... stačí mít důvěru v prozřetelnost, které nám všem pomůže.

CHór:

Matka:

Ty, který jsi tak milosrdný, že učiníš šílenými mi ty, kteří nejsou schopni snášet bolest. (zpívá kolébajíc beránka)

Hajej, dadej
krásné dítě svojí matky
Panna Marie tě bude kolíbat
andělé ti budou zpívat
Svatý Josef bude vstojе dřímat,
a Ježíšek se bude smát
a Herodes se bude rouhat
a děti budou v nebi létat
hajej, dadej!

PŘED "MORALITOU O SLEPCI A KULHAVÉM"

Zde je "Moralita o slepci a kulhavém" na téma důstojnosti, která se v lidových příbězích opakuje neustále s nevídanou vytrvalostí. Důstojnost. Je to jeden z nejrošířenějších a nejslavnějších námětů středověkého divadla v celé Evropě. Je známo více verzí: několik ve Francii i v Belgii. Slavný překlad textů - Andrého de la Vigne z Itálie pochází z konce 15. stol.

V jednom okamžiku slepec říká: "Důstojnost nespočívá v tom, že máš obě nohy zdravé a oči, které vidí, ale v tom, že nemáš pána, který tě zotročí. Skutečná svoboda - to je žít ve světě, kde žádný člověk nebude mít pána." - A to se odehrává kolem roku 1 200 - 1 300!

Přirozeně, jsou věci, které se v italských školách neučí, protože říci dětem, že už ve středověku ti ubozí lidičkové pochopili některé základní věci, jako co to je být vykořisťován, je velmi nebezpečné.

MORALITA O SLEPCI A KULHAVÉM

- Slepec: Pomozte mi dobří lidé... dejte mi almužnu, protože jsem ubohý a nešťasný, slepý na obě oči, což není tak velké zlo, protože kdybych mohl vidět, litoval bych sám sebe a zoufalství bych zešílel.
- Kulhavý: Ach, stateční lidé, slitujte se naděnou: Jsem v takovém stavu, že jediný pohled na mé tělo mě tak vyděsí, že kdybych neseděl v tomhle vozíku, nejradyji bych vzal nohy na ramena!
- Slepec: Hola, a co já... jen se pohnu, rozbíjím si hlavu o každý sloup... pomozte mi někdo.

- Kulhavý: Hola, a já nemůžu vylézt z téhle díry, protože se mi zlomila kola od vozíku a já tu chcípnu hlady, jestli mi někdo nepřijde na pomoc.
- Slepec: Měl jsem takového hodného psa... zděchl za nějakou psicí v říji... aspoň si myslím, že to byla psice, ale nevím to určitě, nic nevidím... možná, že něho pes svedl nějaký zvrhlý a perverzní pes nebo chorobná kočka.
- Kulhavý: Pomoc, pomoc nikdo nemá čtyři kola pro můj vozík? Penebože, prosím tě, učiň at najdu ta čtyři kola pro svůj vozík.
- Slepec: Kdo to tu prosí Boha o kolečka?
- Kulhavý: To já, kulhavý mrzák mám polámaná kolečka.
- Slepec: Pojď ke mně z této strany cesty, ať se podívám, jestli ti mohu pomoci... nebo radši ne, neviděl bych tě... ledaže by se stal zázrak... konečně uvidíme!
- Kulhavý: Nemohu k tobě přijít... Kéž by Bůh proklel všechna kola světa a učinil je čtverhranými, aby se už nikdy nemohla odkutálet.
- Slepec: Ach, kdybych mohl najít prostředek, jak přijít přímo k tobě... tak bych tě celého vzal na ramena, ale bez vozíků a bez kol! Tak bychom udělali ze dvou stvůr jenom jednu. Já bych se přemísťoval pomocí tvých očí a ty pomocí mých nohou.
- Kulhavý: No, to je nápad, ty máš jistě velký mozek plný kol a koleček. Děkuji Panu Bohu, který mě poctil tou milostí a půjčil kolo tvého mozku abych mohl zase popocházet a žádat o almužnu.
- Slepec: Mluv dál, ať se mohu orientovat... je to tím tímto směrem?
- Kulhavý: Ano, můžeš klidně jít, jdeš dobře!
- Slepec: Jestli nechceš zakopnout, měl bych jít raději po čtyřech. Jdu takhle pořád přímo?
- Kulhavý: Přidě trochu doprava... pozor, nepřehžeň to! Tak, vyhoď kotvu a zacouvej... dobře... vyndej vesla, vykašej plachtu...

- vyrovnej, vyrovnej, dobře, teď bez váhání kupředu.
- Slepec: Máš mě za koráb? Až se k tobě přiblížím, podáš mi ruku.
- Kulhavý: Podám ti obě ruce! Tak pojď, pojď, krásné dítě své matky... jsi tu... Ne! Nevychyluj se z dráhy... obrat k pravoboku... ach, ty má záchraná bárko...
- Slepec: Mám tě...? Jsi to ty, jsi to skutečně ty?
- Kulhavý: Ano, jsem to já, můj zbožňovaný slepče... pojď, ať tě obejmu!
- Slepec: Skáču radostí, můj drahý arzáku. Pojď, naložím tě... vylez mi na ramena...
- Kulhavý: Myslíš, že tam vylezu... otoč se... čupni si, zvedni se! A jsem nahoře!
- Slepec: Hola, nepíchej mě koleny do žeber... Zlomíš mě...
- Kulhavý: Promiň... to je poprvé co ježu na koni, nejsem na to ještě zvyklý. Hej, poslyš, hlavně dej prosím tě pozor, ať mě neschodíš na zem.
- Slepec: Držím tě, příteli, jako bys byl pytel řepy, nestarej se. Raději dálejší svou práci průvodce... nechci stoupnout do kravince.
- Kulhavý: Dám pozor, buď klidný. Nemáš náhodou nějaké železo, které by sis dal jako udidlo a pár řemenů, které bych ti zavěsil na krk? Mohl bych tě lehčeji řídit.
- Slepec: Poslyš, máš mě za nějakou herku? Haló, ty jsi těžký! Jak to, že jsi tak těžký?
- Kulhavý: Kupředu, šetři si dech... Běž! Hyjé! Cvalem můj slepoune, a dávej pozor: Když zatáhnu za levé ucho, točíš se doleva ... když zatáhnu ...
- Slepec: Dobře, dobře, jasný ... nejsem osel. Olalá ty vepříku, ty jsi ale těžký.
- Kulhavý: Já, těžký... jsem jako pírkó... jako motýlek.
- Slepec: Motýlek z olova; kdybych tě nechal slítnout uděláš do země takovou díru, že vytryskne voda... sákra! Svačils kovádlinu?

- Kulhavý : Blázníš, dva dny jsem nejedl.
Slepec: Ano? Ale nejméně dva měsíce ses nevysral.
kulhavý: Ne, to si vymýšlíš : Bůh je můj svědek... neulevil jsem si pouze šest dní.
Slepec: Šest dní? Nejméně dvě jídla za den, to máme dvanáct vrstev. Svatý Jeronýme, patrono nosičů, vláčím právě náklad zásob pro hladový rok. Lituji, ale teď tě vysadím a uděláš mi tu radost, že vyndáš ten svůj ilegální náklad.
Kulhavý: Počkej, neslyšíš ten rámus?
Slepec: Ano, jsou to lidé, kteří křičí a rouhají se. Co je přimělo aby tak řvali?
Kulhavý: Couvni trochu, zkusím se podívat... postav se tam ... dobrý, teď je vidím... To je podívaná... chudák člověk.
Slepec: Jaký chudák?
Kulhavý : Ježíš!
Slepec: Ježíš, který?
kulhavý: Jak to který? Jediný syn - hlupáku - svatý syn... a prý dělá zázračné věci: vyléčí nejhorší nemoci, nejhroznější jaké jsou na světě těm, kdo je snáší s čistou duší. Nejlépe tedy bude, když co nejrychleji opustíme toto místo.
Slepec: Odejít? Proč?
Kulhavý: Protože ta myšlenka mě nenaplnuje radostí. Říkají, že kdyby šel tady kolem, byl bych uzdraven... ty ostatně taky. Pomysli jen, kdyby se nám oběma stalo to neštěstí a byli bychom zbaveni našich neduhů! Do zítřka bychom byli nuceni si najít práci abychom přežili.
Slepec: Já jsem spíš toho názoru, abychom mu šli naproti, aby nás zbavil našeho nešťastného údělu.
Kulhavý: To myslíš vážně? Zázrakem se uzdravíš, dobře, a pak chcípneš hlady... protože všichni na tebe budou pokřikovat : "Hledej si práci!"
Slepec: Olalá! Zalévá mě ledový pot, když na to pomyslím.
Kulhavý: "Běž pracovat obejdo", budou křičet, na galeje s pažemi, které nepracují..."

- A tak ztratíme velké privilegium, právo
nepracovat, o které se dělíme s boha-
tými a pány : Oni používají zákony a
my využíváme soucitu; jeden i druhý
obíráme hlupáky.
- Slepec: Pojdme pryč, ať se vyhneme setkání s
tím světcem; to raději zemřít!
Och, panenka skákavá ... utíkejme co
nám nohy stačí... pověš se mi na uši
a zaveď mě co nejdále odsud, ven z toho
města! Opustíme Lombardii... půjdeme
do Francie nebo někam jinam, kam on
nikdy nepřijde. Půjdeme do Říma...
- Kulhavý: Uklidni se ty pomatený blázne, shodiš
mě ze sedla...
- Slepec: Prosím tě, zachraň mě!
Kulhavý: Uklidni se... zachráníme se společně,
oba dva ... ještě tu není nebezpečí...
procesí, které doprovází světce se
ještě neobjevilo.
- Slepec: Co dělají?
Kulhavý: Přivázali ho ke kůlu... a bijí ho.
Aj, jak surově ti zuřivci bijí!
Slepec: Oh, ubohé dítě... proč ho bijí... co
těm zuřivcům udělal?
- Kulhavý: Přišel jim říct, že by se měli navzá-
jem milovat jako bratři. Pozor, nedej
se tím dojmout, protože být zázrakem
uzdraven, to je největší nebezpečí
jaké existuje.
- Slepec: Ne, necítím žádný soucit... ten člověk
pro mne nic neznamena... nikdy jsem ho
neznal... Ale řekni mi, co mu teď děla-
jí...
- Kulhavý: Plijou na něho... svině prašivé... plijou
mu do tváře...
- Slepec: A co dělá on... co dělá ten nešťasný
syn?
- Kulhavý: Neříká nic, nemluví... nevzpírá se...
V jeho pohledu není dokonce ani sto-
py hněvu.
- Slepec: Jaký je to pohled?
Kulhavý: Smutný...
- Slepec: Och, ubohé dítě... nevypravuj mi už nic
z toho, co se bude dít, protože cítím,
že se mi zvedá žaludek... a srdce se

- mi svírá, mám obavu, že to co cítím je soucit.
- Kulhavý: Já taky cítím v krku jakoby knedlík a mrazení v pažích ... Pojďme rychle odsud a vypadněme.
- Slepec: Ano, pojďme se stáhnout na nějaké místo, kde nebudeme muset čelit tak bolestným situacím. Znáš jednu hospodu...
- Kulhavý: Poslouchej!
- Slepec: Co?
- Kulhavý: Hluk blízko nás!
- Slepec: Jen aby to nebyl on!
- Kulhavý: Och, proboha, ty mi naháníš strach... Tam u kůlu už nikdo není...
- Slepec: Aní on? Kam teda šli?
- Kulhavý: Tam jsou... celé procesí přichází... jsme ztraceni!
- Slepec: Ten člověk je s nimi?
- Kulhavý: Ano, uprostřed davu... a na ramena mu naložili těžký kříž... ubožák!
- Slepec: Nestan se obětí soucitu... raději se mě pokus zavést na nějaké místo, kde budeme moci uniknout jeho pohledům...
- Kulhavý: Ano, pojďme... doprava... utíkej, utíkej, než nás ten člověk, co dělá zázraky upozoruje.
- Slepec: Au, vyvrtil jsem si kotník... nemohu se pohnout!
- Kulhavý: Aby tě čert vzal, zrovna teď... Nemůžeš se dívat kam šlepeš?
- Slepec: Ne, nemohl jsem se dívat... jsem slepý a své nohy nemohu vidět! Jak to, že nemohu? ... Ale když je mohu vidět, tak je vidím! Vidím své nohy! Ach, jaké mám krásné nohy! Rozkošné... krásné... se všemi prsty... Kolika prsty? Pět na každé noze... a s velkými a malými nehtíky, postupně od největšího k nejmenšímu... och, všechny bych vás chtěl políbit, jednoho po druhém.
- Kulhavý: Blázne... uklidni se nebo mě shodíš! Ach... tys mě zabil... nešťastníku... kdybych ti tak nohl nakopat... tu máš! Nakopil jsem tě opravdu já? Nech mě, ať

- Slepec: to zkusím znovu: ano... ano... budiž proklet tento den... jsem ztracen! Budiž požehnan ten člověk, jenž mě vyléčil. Vidím věci, které jsem nikdy v životě neviděl a prchnout před ním by byla pěkná pitomost, protože na světě není nic veselejšího a příjemnějšího než světlo.
- Kulhavý: Ať jde k čertu a sním všichni ti, co jsou mu vděční... To zrovna já musím mít tu smůlu být zahlednut tím člověkem plným lásky? Jsem zoufalý, budu muset umřít s prázdným břichem... já tak zuřím, že bych nejraději snědl své dvě vyléčené nohy nasyrovo.
- Slepec: To jsem byl blázen, teď to dobře vím, že jsem chtěl prchnout z dobré cesty a zůstat v temnotách... protože jsem nevěděl co znamená vidět! Och, krásné jsou všechny ty pestré barvy... oči žen... jejich rty a všechno ostatní... krásní jsou mravenci a mouchy... a slunce... nemohu se dočkat, až přijde noc abych mohl pozorovat hvězdy a pak běžet do hospody objevovat barvu vína! Díky tobě, Boží synu!
- Kulhavý: Och, já chudák... budu se muset podřídít nějakému pánovi a potit krev abych se mohl najíst. Och, prokletý svinský osud! Budu muset jít vyhledat nějakého jiného světce, který by mi prokázal tu milost a znovu mě zmrzačil...
- Slepec: Ty, který činíš zázraky ... není slov lidových ani latinských, která by vyjádřila, že tvůj soucit je jako řeka, které se vylévá z břehů! Drcen pod křížem máš ještě tolik lásky, že myslíš i na neštěstí nás, ostatních nešťastníků!...

PŘED "SVATBOU V KÁNI"

Jistý Angličan jménem Smith sebral v 19. stol. do jednoho svazku několik italských mysterií.

Na obrázku je představení, které se ještě dnes provozuje na Sicílii, přesněji řečeno na "Řecké planině". Toto představení zachycuje tři různé období jedné a téže situace: Příchod Ježíše do Jeruzaléma - vidíte ho, je to ta osoba pod větvením uprostřed veselícího se lidu. Bakcha a konečně Dionýsův sestup do pekel. Dionýsos je řecký Bůh, původem z Thessalie, 15. stol. před naším letopočtem. Vypráví se o tom, že se tak zamiloval do lidí, že když přišel na zemi jakýsi démon (zlý duch), ukradl lidem jaro a odnesl si ho do pekla, aby ho užíval jen sám pro sebe, Dionýsos se pro lidi obětoval: sedl na mulu, sestoupil do pekla a zaplatil svým tělem, svým životem, aby lidé mohli zase mít jaro.

Toto spojení obou božstev není dílem náhody. V náboženských dějinách všech národů je to nepřetržitá tradice.

V tomto představení vystoupí dvě osoby : opilec a anděl. Hrají ten kus sám, ale ne z exhibicionismu, ale protože všechny tyto texty byly napsány pro jednoho herce. Půtůlní pěvci provozovali své umění skoro vždycky sami : dá se to poznat také z toho, že v textu je vše založeno na zdvojení, na poznámkách. V této hře, kde hraje velkou roli představitivost, se tím veškerý náboj poezie a komična znásobí.

Když sedíš u televize, ukáží ti všechno do nejmenších podrobností, aby ses neunavil a odpočinul si. A ty zíráš trošičku otupělý : můžeš pospávat, trávit, krkat. Příští den vstáváš svěží do práce s čistou hlavou. Tady si člověk naopak musí namáhat fantazii. Tedy když budu na této straně scény, budu andělem, aristokratem s ušlechtilými gesty; když budu tam (ukáže vpravo), budu opilcem.

SVATEBNÍ HOSTINA V KÁNI

- Anděl: Poslyšte dobří lidé, chci vám vyprávět příběh, který se skutečně stal, příběh, který začal...
- Opilec: Já vám taky povím jednu historku...
- Anděl: Opilče!
- Opilec: Povím vám o ...
- Anděl: Mlč... nemluv!
- Opilec: Ale ... já...
- Anděl: Tiše... Prolog mám já! Dobří lidé, vše co vám budeme vyprávět je pravdivé, vše je napsáno v knihách. A nic není vymyšleno ...
- Opilec: To, co vám povím já, je taky pravda. Já jsem se tak krásně, tak roztomile zpil, tak se mi to už nikdy nepodaří. Radši už nebudu pít, abych to nikdy nezapoměl... ale to je teda opice.
- Anděl: Opilče!
- Opilec: Chtěl bych vyprávět
- Anděl: Ne! Ty nebudeš vyprávět nic... jasně?
- Opilec: Ale já
- Anděl: Ssst!
- Opilec: Ale já ... ne?
- Anděl: Dobří lidé, vše co vám budeme vyprávět se skutečně událo, jak je psáno v knihách. Ta trocha fantazie, kterou jsme k tomu přidali...
- Opilec: (potichu, šeptem)
Potom vám vylíčím jeden nádhernej fet.
- Anděl: Ty ochlasto...
- Opilec: Já jsem nic neudělal... jenom takhle prstem!
- Anděl: Ani prstem.
- Opilec: No, ale prstem nehlučím!
- Anděl: Hlučíš!
- Opilec: Já, že hlučím prstem?... to asi dělám mozken... myslím... myslím... a očima... a oni mě chápou...
- Anděl: Ne!
- Opilec: Ale mozken nehlučím...
- Anděl: Hlučíš!
- Opilec: Já, že hlučím mozken? Ale starouši! Já jsem dočista namol.... Panenko Maria!

- Anděl: Nedýchej!
Opilec: Cože? Nemám dýchat?... Ani nosen?...
To puknu! A...
Anděl: Pukni!
Opilec: Jo... ale... když puknu, bude randál...
Hoa!
Anděl: Sssst!
Opilec: Ale já...
Anděl: Vše co vám budeme vyprávět je pravdivé,
vše je napsáno v knihách: ta trocha
fantasie, kterou jsme přidali...
Opilec: (Opilec se přiblíží k Anděli a vytrhne mu
jedno péro)
(Septem, zatím co hodí pírko do vzduchu
tak, aby letělo)
Oj, jak krásné barevné pírko....
Anděl: Opilče!
Opilec: (Nadskočí, dělá, že polkne pírko; zakašle)
Éé... ale ...
Anděl: Sssst!
Opilec: Éé.. ale, já... ne...
Anděl: Vše, co vám budeme vyprávět se skutečně
stalo, vše je psáno v knihách...
Opilec: (Vrací se k Andělovi a vytrhne mu několik
per; dělá, že si je s obdivem prohlíží,
ovívá se a pyšně si vykračuje. Anděl to
zpozoruje.)
Anděl: Opilče!
Opilec: Éé? (vyhodí pera do vzduchu) Sněží...
Anděl: Vypadneš už konečně odsud?
Opilec: Veľmi rád, když mě doprovodíš, protože
nejsem schopen klást jednu nohu za druhou...
aniž bych zakopl a natáhl se... Jsi-li
dost obratný, abys mě mohl doprovodit,
povím ti o své nádherné opici.
Anděl: Ta tvá opice mě nezajímá... Hybaj ven!...
Že tě nakopnu do zadnice!
Opilec: Aá! Tak ty mi nakopeš do zadnice?
Anděl: Ano, nakopu, hybaj!...
Opilec: Chachá! Slyšeli jste? Anděl, který mě
chce nakopat do zadnice.... gě! Anděl!
(útočně) Pojd... ne tak pojd ty můj
andílku... pojd mi nakopat do zadnice,
ať tě oškubu jako kuře! I prdel ti
oškubu... no pojd ty můj pernatečku...
pojd!

Anděl: Pomoc... nesahej na mne... pomoc...
Vrahu... (uteče)

Opilec: Já?... Vrah?... Slyšeli jste?... Nazval
mě vrahem. Mě! Jsem tak dobrý, že mi
dobrota leze ušima ven a roztéká se po
zemi... Málem by člověk na ní uklouzl...
A jak bych mohl nebýt dobrý v téhle nádher-
né opici? Nepředstavoval jsem si, že ten
den, který začal tak nešťastně by mohl tak
dobře skončit... Pozvali mě na svatbu...
na jednu svatební hostinu neďaleko odsud.
To místo se jmenuje Kán.. Kán... a proto se
bude pak o tom vyprávět jako o svatební hosti-
ně v Káni.

Tak teda pozvali mě... přišel jsem... hostina
byla připravena, všechny možné lahůdky rozlo-
žené na stole... ale žádný host nesesedl.

Všichni stáli a kleli... Otec nevěsty bil
vztekle hlavou o zeď... : " Co se stalo"
ptám se... " Ach to je neštěstí"... " Utekl
ženich?"... " Ale ne, ženich kleje ze všech
nejvíc..." " Tak co se teda stalo?" " Ach,
to je neštěstí." " Vyšlo najevo, že celý sud
vína připravený na hostinu zoctovatěl..."
všechno víno zkyslo... to je teda malér".

Když nevěsta popije vínka,
bude z ní dobrá žínka.
Když se však octa napije,
bude z ní zakyslá furie.

A všichni plakali, kleli a nevěstina matka
ci rvala vlasy, nevěsta plakala a nevěstin
otec bil vytrvale hlavou o zeď. A tu přichá-
zí nějaký mladíček do sálu, nějaký mladý
muž. Nebyl sám, ne, byl se svou matkou, které
říkají Madona. Ženská je to jako lusk. Byli
to vážení hosté a přicházeli s malým zpoždě-
ním, přesně jak se sluší a patří. Hned jak se
paní Madona dozvěděla o potížích s vínem,
přistoupila ke svému synu a řekla mu :

" Jsi tak dobrý, můj maličký, že děláš zázra-
ky pro celý svět. Udělej radost těm ubohým
lidem, zbav je těch nesnází!" Když Madona
domluvila, jeho tvář se rozzářila úsměvem
tak laskavým a dobrým, že člověku dojetím
málem podklesly kolena. Jak láskyplný úsměv!
Když domluvila, políbil ji na čelo a řekl:

"Dobří lidé, přineste mi dvanáct věder naplněných čistou průzračnou vodou!"
V okamžiku bylo dvanáct věder plných vody před ním a mně se při pohledu na tu všechnu vodu udělalo zle. Zdálo se mi, že se topím... Ó, dobrý Bože... Najednou se udělalo ticho a ten mladík si trochu otřel ruce, luskl prsty, pak zvedl jednu ruku a třemi prsty začal dělat znamení nad vodou... Jé jak jsem řekl, jsem byl docela blízko a protože mi voda dělá zle už když se na ni podívám, nedíval jsem se, tak jsem tam trochu smutně stál, když jsem najednou ucítil vůni jakoby rozdrčených hroznů. Ne, nemýlil jsem se... bylo to víno. A jaké víno! Podali mi ho džbán, trochu jsem uskl ... božské víno!... Při duších v očištění... to bylo víno! Lahodné, na patře lehounce trpké, trošičku kořeněné, na jazyku mírně nasládlé, řekl bys nejméně tři roky staré.....
Klouzalo vám, do hrdla, pak stékalo do žaludku kde se rozlilo a po chvíli jeho chuť stoupala zas do hrdla a vůně do nozder a všechno okolo vonělo....
a tak to vonělo, že když okolo je někdo na koni třeba i cvalem, zarazil se a křičel " Jaro je tu! " Takové víno!... a všichni provolávali slávu: " Bravo, jsi Božský! "
A Madona, Madona jeho maminka byla radostí bez sebe, že její syn dokáže proměnit vodu na víno. Za chvíli jsme byli všichni opilí (povzdech nadšení). Nevěstina matka tančila, nevěsta byla celá blažená, ženich skákal radostí a nevěstin otec pořád stejně zuřivě bil hlavou do své zdi... nikdo ho totiž na nic neupozornil!... ten mladík stál na jednom ze stolů a naléval všem víno.
" Pijte dobří lidé, veselte se, dejte si do nosu, nečekejte až bude pozdě; pěkně zvesela! " Pak si najednou vzpoměl na svou matku: " Ó, svatá ženo! Ó Panno Marię! Maminko! Já jsem na vás zapoměl, promiňte, tu máte, ochutnejte taky. " Ne, ne, synu, děkuji, jsi dobrý, ale já nemohu pít víno, stoupá mi do hlavy a pak vykládám hlouposti".

Ale maminko, to ti nic neudělá, budeš jen trochu veselejší! Z tohohle vína ti nemůže nic být, je to dobré... čistě víno... já sám jsem je stočil... a když si člověk pomyslí, že po světě chodí ještě taková holota, která všude vykládá, že víno je vynález ďáblův, že je to hřích, že to pochází od Satana... Myslíš, že kdyby bylo od ďábla, dal by syn napít své mamince? Svě vlastní mamince? Vždyť jeho láska k matce je větší než veškerá moje láska ke kořelce. Jsem si jist, kdyby byl Bůh otec osobně hned ze začátku naučil Adama a ne až mnohem později Noeho ten fantastický kousek s lisováním hroznů, nebyli bychom v tomhle prokletém světě, ale v ráji; na vaše zdraví!... Protože v ten prokletý den, kdy k Adamovi přišla ta hadí potvora s jablkem a řekla: "Sněž to jablko Adame!... jsou sladká, jsou dobrá... má jablíčka jsou dobrá!"... by bylo v té chvíli stačilo aby měl Adam po ruce pohár vína...

Och: všechny jabloně světa by byl poslal do háje a my bychom všichni byli pěkně v ráji. Tady se tenkrát dopustil velkého hříchů, protože ty plody nebyly stvořeny k jídlu, ale k lisování: z rozdrcených jablek se dělá dobrý mošt, ze švestek výborná chutná pálenka a z hroznů... to je smrtelný hřích to jíst! Z hroznů se dělá víno. Já jsem přesvědčen, že pro ty, kteří žili na zemi počestně a rozumně bude nebe jedno moře vína. Že se rouhám? Ne, nerouhámse. Jedné noci se mi zdálo, že jsem mrtvý a že si pro mne přišli aby mě odvezli pryč na nějaké příšerné místo pokryté hlubokými káděmi a v každé kádi stál jeden odsouzenec! Jeden nešťastný odsouzenec! Ponořený v červené špinavé tekutině, podobající se krvi. Začal jsem plakat: "Ach bože!... jsem v pekle! Ať jsem proklet, já hříšník! A zatím co jsem vzlykal, strhli ze mne šaty a začali mě tak důkladně masírovat a drhnout horkou a studenou vodou, že nikdy, ani o velikonocích jsem nebyl

čistší. Pak mě spustili do té červené tekutiny, do jedné kádě... glu, glu, glu... do té červené vody, která mi sahala až k ústům. Sevřel jsem pevně rty, ale přiválila se ke mně vína a ... stříkla mi do nosu... ffi... polkl jsem... byl jsem v ráji! To bylo víno! Dobrý bože! A hned jsem pochopil, jak skvěle to Bůh otec pro ty blahoslavené vymyslel - tam byli všichni blahoslavení - aby se chudáčci nemuseli namáhat pokaždé zvednout ruku a plnit znovu pohár... Všechny je až po uši ponořili do velikánských sklenic s vínem a stačilo otevřít pusu a bez námahy ... žbluňk... a já jsem začal zpívat : " Má milá je roztoužená".
Glu, glu, glu, pomoc... topím se ... glu... to je blaho se takhle topit... glu ... hurá... hu... rá... glu... glu.

PO " SVATBĚ V KÁNI "

To je opilý člověk, nebo spíše potulný pěvec v roli opilce. Tato freska, pocházející přibližně z roku 1100 je v jednom malém románském kostelíku v Proven-
ci.

Je možné, že představuje kousek, který jsem právě dnes večer hrál. Ať už je tomu jakkoli, tento text je známý v mnoha různých jazycích a dialektech. Dokonce i v Bavorsku byl vydán. Svědčí to o velkém významu her a postavy potulného pěvce.

Jak vidíte, dostaly se tyto postavy až na zdi kostelů.

BLÁZEN A SMRT

(V krčmě hraje několik povalečů karty s bláznem)

- Blázen Koněna osla, pannu na kejklíře a beru všechno. Ták... byli jste přesvědčení že jsem holub, kterého můžete oškubat, co? To mi řekněte, co si myslíte teď?
(Rozdává karty)
- I hráč Ještě není konec hry... Jen počkej, než budeš zpívat vítěznou.
- Blázen Ne, teď chci zpívat... A dokonce tančit. Ó, to je ale pěkná hra. Dobrý večer jeho Královská Výsosti, řekněte mi, obtěžovalo by vás jít ukradnout korunu tomu královskému bastardovi naproti? (přebíjí jednu kartu)
- II hráč A!Á! Svého krále si strč za klobouk, protože já vynáším císaře.
- Blázen Hé!Hé! S tím udělám krátkej proces : Tohle dám navrch (otočí se a sedne si na karty) a hned je tu vrah, který tvého císaře zapíchne jako jehně...
- I hráč Já tedy zatknú tvého vraha mým kapitánem.
- Blázen A já rozpoutám válku a tak tvůj kapitán bude muset zmizet.
- II hráč A já hlad, mor a cholera, které válku ukončí.
- Blázen Tak si vem deštník, protože ... (plivne) tu máš bouři, déšť a potopu! (Napije se ze džbánku a všechny postříká)
- I hráč Ty zatracený Trhloune, jsi blázen?
- Blázen Samozřejmě, že jsem blázen. Vždyť mi říkají Trhloun, to znamená, že jsem blázen... A vyhrávám taroky díky potopě, které vyhledí všechny morové nákazy.
- Hospodská Trochu mím randálu, prosím vás, ve velkém sále jsou lidé u tabule.
- Blázen Kdo to je?
- Hospodská Nevím... Nikdy jsem tyhle lidi ve své hospodě v Emausích neviděla. Říká se jim apoštolové.
- II hráč A jó! To je ta dvanáctka co vede muž z Nazaretu.

- Blázen Ano, to je určitě tamten uprostřed,
podívej. Zdá se mi moc sympatický. Hé!
Nazaretský, zdravím tě! Dobrou chuť!
Viděls? Mrkl na mne... Ten je ale
sympatický.
- III hráč Dvanáct a jeden třináctý... Ó, je jich
u stolu třináct, to přináší smůlu!
- Blázen To jsou ale blázni! Počkej, pronesu zaří-
kávadlo, abych od nich zapudil zlý osud.
(zpívá)
Třináct jich u stolu hoduje pospolu,
zlé oči nevidí
na tuhle... stodolu (ohmatává zadek
hospodské)
- Hospodská Pračky pryč, Trhloune, nebo tě poliju tou
horkou vodou.
- Hráč Horkou vodou? A co s ní budou dělat.
- Hospodská Myslím, že si v ní chtějí mýt nohy.
- II hráč Mýt si nohy před jídlem? Tak to jsou tedy
opravdu blázni. Trhloune, měl bys jít
s nima, to jsou komplici pro tebe.
- Blázen Máš pravdu, vyhraju tu hru a prachy, co mi
zaplatíte propiju s nima tam v sále...
A co vás se týče, nedá se nic dělat,
nemůžete zůstat s blázný a potrhými,
protože jste synové děvky a zloděje.
(Hráči mu změni karty)
- III hráč Hrej, hrej, chci vidět tvé vítězství ať
se trochu rozšoupnem.
- Blázen Co se týče těch zlodějů, kam se mi poděl
blázen z karet.
- II hráč Okamžitě mu přineste zrcadlo, ať se může obdi-
vovat. Hned uvidíš tvář svého blázna.
- I hráč Hrej a neztrácej čas... Kavalír se svým kor-
den.
- II hráč Královna se svým žezlem.
- Blázen Čarodějka se svým kozlem.
- III hráč Nevinné dítě.
- I hráč Všemocný bůh.
- Blázen Právo a spravedlnost.
- II. hráč Advokát a zloděj.
- III. hráč Kat a oběšený.
- Blázen Pop a popyně.
- I hráč Farář, který předřikává mši.
- II hráč Život veselý a upřímný.
- III hráč Smrt černá a bílá.
- II hráč Nemáš už žádné karty, můj drahý blázne,
prohráls.

- Blázen To není možné! Jak to, že jsem prohrál?
I hráč Jak to? No protože kamaráde nejsi schopen
hrát. A teď plat, vyndej penízky!
- Blázen Vy jste mě pěkně odřeli, určitě jsem
tu kartu smrti měl, pamatuju se...
Byla tady uprostřed. (V pozadí se
objevuje smrt: bílá žena s černými
kruhy pod očima)
- II hráč Maminko! Co je to za ženskou?
(Blázen se ke smrti otočí zády a počítá
svoje peníze)
- III hráč Ježibaba!!!!!! Smrt!
Blázen No jo, smrt, já jsem ji měl, to je ale
zima... Kde jste všichni? Jsem promrzlý až
na kost. Zavřete přece ty dveře...
(Podívá se na smrt)
- Dobrý den. Všechno je zavřeno, odkud leze
ta zima? (vidí smrt)
- Dobrý den, dobrý večer, dobrou noc madam.
S vaším dovolením ... (zvedá se, že odejde)
- Protože moji přátelé odešli (nechal pení-
ze na stole). Hledáte někoho? Séfová je
na druhé straně ve velkém sále, právě
servíruje apoštolům, přinesla jim velké
vědro na mytí nohou; jestli chcete, klidně
tam běžte. Huách, všude mě mrazí a cvakám
zubama!
- Smrt Ne, děkuji vám, počkám raději tu.
- Blázen Dobře, jestli si chcete sednout, vezměte si
tuhle židli, je ještě teplá ode mne!
Promiňte madam, ale když se na vás podívám
blíž, zdá se mi, že jsem vás již potkal.
- Smrt To není možné, neboť se mnou se každý
setká jen jedenkrát.
- Blázen Ach tak, jedenkrát? Navíc máte cizí, řekli
bych toskánský přízvuk. Ne? Tak Ferrara,
Řím? Trévisa? Sicílie? A Crémona taky
ne? Protože tam mají zvláštní přízvuk,
jiný než... kdekoli jinde, zvláštější
dokonce než lidé z Lodi, kteří jsou zvlášt-
ní i uprostřed Lodi. Každopádně, madam,
dovolte mi říct, že nevypadáte moc dobře,
poněkud jste zbledla od té doby, co jsem
vás viděl naposledy.
- Smrt Řikáš, že jsem bledá?
- Blázen Ano, doufám, že vás to neuráží?

- Smrt Ne, vždycky jsem byla bledá. Bledost je moje přirozená barva.
- Blázen Přirozená bledost? Á, už vím, komu jste podobná. Jako byste z oka vypadla téhle postavě z karet.
- Smrt Skutečně jsem smrt.
- Blázen Smrt? Smrt, to jste vy? No tohle! To je smrt. No... Těší mě... Já jsem Trhloun.
- Smrt Naháním ti strach, že?
- Blázen Strach mně? Jsem blázen a každý ví, že blázen se smrti nebojí, dokonce ani v tarocích. Naopak, vyhledává ji do dvojice, protože s ní je silnější než s kteroukoli jinou kartou i kdyby to byla karta lásky.
- Smrt Když nemáš strach, proč má tahle noha třesavku?
- Blázen Tahle noha? Á, ona totiž není moje. Svou nohu jsem ztratila na jednom bitevním poli... a tak jsem vzal tuhle tu od jednoho kapitána, který byl právě zabit. Noha se ještě hýbala jako ocas mrtvé ještěrky. Tak jsem mu ji uřízl a přilepil jsem si ji. Docela sám, jen jsem na ní plivl a bylo to.
- Blázen Podívejte, je vidět, že není moje, je o šest palců delší a tak kuňám. Hej ty tam! Drž klidně kapitánova nohu, neboj se, není třeba mít strach z takhle osvícené dámy jako je tato... No tak ... pohov!

- Smrt To je od tebe milé, že mě nazýváš osvícenou dámou.
- Blázen Ach, já si nevymýšlím, věřte mi, ujišťuji vás, že jste pro mne opravdu osvícená, ne-li přímo sympatická. A jsem rád, že jste přišla ... tak se mi líbíte, že vám, s vaším dovo-
lením, zaplatím něco k pití.
- Smrt To vám ráda dovolím! Tak říkáte, že se vám líbím?
- Blázen Ano, všechno se mi na vás líbí, vaše chrysan-
temová vůně i vaše mrtvolná bledost. U nás se říká; " Čím má žena pleť bělejší, tím je v lásce vášnivější".
- Smrt Och, uvádíš mě do rozpaků, jsi blázen, ale nikdy jsem se před nikým nestyděla.
- Blázen Červenáte se, protože jste neposkvrněná panna. Vzalo si vás sice hodně mužů, ale jen jed-
nou, neboť žádný z nich si nezasloužil, aby vám spal v náručí a nikdo k vám necítil upřímnou lásku a úctu.
- Smrt To je pravda, nikdo si mě neváží.
- Blázen To proto, že jste příliš skromná! Nedáte zahrát fanfáry ani bubnovat na bubny, abyste ohlásila svůj příchod, přestože jste Králov-
na Královna světa! Na vaše zdraví, má královno!
- Smrt Na zdraví Smrti! Ptám se sama sebe, jestli jsi blázen nebo básník.
- Blázen Obojí, neboť každý básník je blázen a naopak. Pijte, má malá bílá dámo, to víno vám zbarví tváře.
- Smrt Och, to je dobrota!
- Blázen To vám rád věřím! Vedle v tom velkém sále ho právě pije muž z Nazaretu a ten se v tom vyzná! Dokonalý znalec, panečku!
- Smrt Který z nich je muž z Nazaretu?
- Blázen Ten mladý s velkýma jasnýma očima co sedí uprostřed.
- Smrt Ó, to je krásný muž a jaký má mírný, laska-
vý vzhled!
- Blázen Ano, to je krásný muž, ale snad nebudu muset žárlit? Přece mě neurazíte a neopustíte? To bych brečel zoufalstvím!
- Smrt Chceš mi zalichotit, co, ty darebo?!
(Sejme černý závoj)

- Blázen Tobě lichotit? Lichotit dámě, která se nebojí papežů ani císařů? (Smrt snala závoj, má světlé vlasy) Ó! Jak jsi krásná s těmi vlasy. Chtěl bych natrhat všechny květiny země a celou tě jimi pokrýt a pak se vrhnout do té hromady květů a hledat tě v nich... a až bych tě našel, odhrnul bych z tebe květiny ... i všechno ostatní!
- Smrt Rozehříváš mě těmi svými řečmi, drahý blázne a já toho lituji, neboť bych velmi ráda zůstala v tvé společnosti a odvedla tě s sebou.
- Blázen Tak proto tedy nepřišla? Nepřišla mě s sebou odvést? Á, tys nepřišla pro mě... a já myslel ... Hohó, to je směšná historka. Tak tos mě potěšila, to jsem moc rád. Ho hoho!
- Smrt Vidím, že jsi pokrytec a lhář, dělals, že mě miluješ aby sis usmířil smrt, protože z ní máš strach?
- Blázen Ale tys to nepochopila, má drahá milá dámo: Jsem rád, ale to proto, že se mnou nezúčta-
la ze služebních důvodů, abys mi vyrvala poslední vzdech, ale jen proto, že jsem ti sympatický, není tomu tak? Líbím se vám, že, sladká dámo? Ale co je vám? Co vás to chytlo? Nač ten pláč? No to se povedlo. Smrt, která pláče! Urazil jsem vás?
- Smrt Ne, neurazile mě, ale dojal a pláču kvůli tomu sladkému synu, jehož musím odvést s sebou.
- Blázen Á, to pro něho jsi přišla? Pro Krista? Škoda, škoda, ubohý mladý muž, má dobrou hlavu. A proč ho chcete odvést? Žaludeční nemoc, srdeční?
- Smrt Křížová nemoc!
- Blázen Křížová? Tak on skončí na kříži? To jméno mu muselo přinést smůlu... Poslyš, milá dámičko, dovol, abych ho upozornil, aby se mohl připravit na to strašné mučení.
- Smrt To je zbytečné ho upozorňovat. On už to ví, už od narození ví,, že musí zítra zemřít na kříži.
- Blázen Ví to a zůstává tu, klidně se baví s přáteli a směje se? Ó, je taky blázen; a ještě větší než já!

- Smrt Tos dobře řekl, jakpak by nebyl blázen,
když tolik miluje lidi, dokonce ty, kteří
ho ukřižují, i Jidáše, který ho zradí.
- Blázen Tak Jidáš to bude? Tam ten na konci stolu,
co mu podává mísu? To bych se byl vsadil!
S takovýma zrádcovskýmá očima. Jdu mu dát
pár facek a plivnu mu do ksichtu.
- Smrt Nech to být, nemá to smysl. Musel bys naplít
na všechny, neboť až přijde ta chvíle,
všichni, tak jak tu jsou se k němu otočí
zády.
- Blázen Všichni? I Svatý Petr?
Smrt Petr první a dokonce třikrát po sobě. Pojď,
už na to nemysleme, nalej mi vína, chci se
opít, oddálit smutek.
- Blázen Máš pravdu, ať žije veselá smrt. Jen pijme
a pryč se smutkem. Pojď, krásně milá bílá
dámo, ať se rozšoupnem. Poodhrn svůj pláště,
chci vidět tvé sličné paže barvy měsíce...
Jak jsou půvabné! Povol trochu svou blázu,
chci tě spatřit, chci se pokochat tvými dvě-
ma stříbrnými jablíčky, jež jsou jako
ranní hvězdy.
- Smrt Ne, ty blázne, prosím tě, jsem panna a sty-
dím se, žádný muž mě nikdy neviděl nahou,
ani se mě nedotkl.
- Blázen Vždyť já nejsem muž, já jsem blázen, a smrt
neztratí panenství, když se miluje s bláznem
jako jsem já. Neměj strach, zhasnu všechna
světla, nechám hořet jen jedno, budeme tan-
čit a já tě povedu a mučím tě zpívat tisíce
milostných vzdechů a stenů.

PŘED "LAZAROVO VZKŘÍŠENÍ"

Nyní se dostáváme k zázraku s Lazarem.

Tento text je stvořen pro virtuose, protože potulný pěvč je nucen zahrát v průběhu asi 15-16 postav. Je to jeden z těch textů, které nutí hráče reagovat tak trochu "a soggetto" z placc řídit svou hru podle rytmu smíchu, napětí nebo mlčení publika. V praxi je to osnova, na niž je třeba pokaždé improvisovat. Ústředním tématem tohoto textu je satira všeho, co vytváří "myt ický okamžik", na pozadí expozice toho, co lid chápe pod pojmem "zázrak". Satira si tu bere na mušku předvádění zázračna, magična, kouzelného, což jsou konstantní složky mnoha náboženství včetně katolického.

Zde je zázrak vyprávěn z hlediska lidu, který shlédne podívanou, již jakoby uspořádal veliký kouzelník, nějaký mág, někdo, kdo dovede provádět neobyčejné a nesmírně zábavné věci. Není tu žádná narážka na to, co se zatím asi skrývá.

Na jedné "sinopii" hřbitova v Pise je vidět Lazaro-vo vzkříšení. (Sinopia je náskres - náčrtek - skica, která předchází vytvoření fresky). Když sundali fresku kvůli rekonstrukci, objevil se dokonale zachovalý náskres. Lazara tam není téměř ani vidět: veškerá pozornost je jako na divadle soustředěna na dav užaslých lidí, kteří svými gesty vyjadřují ohromení nad zázrakem. Groteskní prvek, tak, jako je groteskní celý výjev. Jako by divadlo šlo ruku v ruce s malířstvím: je tu také postava, jejíž ruka klouže do měšce (váčku) jednoho diváka. Využívá údivu a ohromení ze zázraku, aby vyfoukl peníze sousedovi.

LAZAROVO VZKŘÍŠENÍ

- Promiňte, tohle je ten hřbitov, kde má být vzkříšení Lazara?
- Jo, to je tady.
- Aha,
- Moment, vstupné deset krejcarů.
- Deset krejcarů?
- No tak dva.
- Pane Bože, dva krejcarů! A na co?
- Na škody, který naděláte, když vlezete dovnitř, pclámete živé ploty, všechno pošlapete a začpíníte. Jsem hřbitovní hlídač a mám právo být za to odškodněn. Dva krejcarů a nebo si nechte zajít chuť na zázrak.
- No dobře, se mi zdá, že jsi všemi mastmi mazaný!
- A bude to dva krejcarů, děti, neděti, to je mi fuk, ty se taky dívají. Tak dobře, půl krejcaru. Slezeš z té zdi, darebáku! Podšívka, zadarmo by chtěl vidět zázrak! Tady se platí! Vstupné dva krejcarů.
- To je chytrák, přiživuje se na zázracích. Teď se musím poohlédnout po tom Lazarovi, snad má na hřbitově jméno?! Posledně, když jsem byl na zázraku, čekal jsem půl dne a zázrak se pak stal tam vzadu! A já jsem čučel jako blbec tady. Ale teď jsem se informoval, znám jméno, tak najdu jméno na hrobě a jsem první! Lazar? (hledá) Postavím se... Lazar? Postavím se před hrob a uvidím všechno od začátku. Helemese! Je to Lazar? I kdybych našel hrob s nápisem Lazar, neumím číst. No tím hůř, uhádnou to. Zůstanu tady. Minule jsem měl smůlu, dneska to snad bude lepší. No tak, nestrkejte se dopředu! Já jsem přišel první a zůstanu vpředu. Co je mně po tom, že seš mrnavej. Prtavi mají přijít brzo ráno a držet si místo. Ty seš teda chytřej! Von je malej a tak se cpe dopředu! Malí si stoupnou dopředu, velcí dozadu, nakonec se přižene nějaký mrnous pozdě a má to, jako kdyby přišel první. Netlač se, vždyť spadnu do hrobu! Slonbidlo! Nekecej a zůstaň pěkně vzadu. Co? Ženská! Ještě ženská se bude tlačit!
- Tak začne to už nebo ne?
- Teď by to už mělo být, ne?
- Nezná někdo toho Svatýho aby ho zavolaal, vždyť my

- tady tvrdnem už celou věčnost! To má člověk pokaždý kvůli zázraku čekat dvě hodiny?
- Když se řekne v poledne, tak v poledne!
 - Židle! Kdo chce židle? Vemte si židli, madam! Dva krejcary za židli, dámy, abyste si mohly sednout! Protože ve chvíli zázraku, když Lazar vystoupí z hrobu a mluví, zpívá a hýbe se, budete mít tak nahnáno, že omdlíte, padnete nazad, rozrazíte si hlavu o šutry a zůstanete tvrdé. A ten Svátý dělá jenom jeden zázrak za den, víte? Takže se vyplatí vzít si raději židli! Dva krejcary!
 - Hrome, ty teda nemyslíš na nic jiného než jak přijít k penězům, co?
 - Netlačte se, to mě nezajímá!
 - Nestoupejte si na židle! Ten je drzejší! Viděl s? Voni si stoupnou na židle!
 - Nó, neopírejte se na mne, mám před sebou hrob!
 - Tak přijde, nebo nepřijde?
 - Sardinky, jemné sardinky! Dva krejcary! Pečené sardinky, sardinky na roštu, jsou výtečné! Křídla mrtvé! Pouhé dva krejcary!
 - Sardinky! Dej ochutnat Lazarovi ať si trochu správně žaludek.
 - Miš a nerouhej se!
 - Jen klid!
 - Už jde! Už jde! To je on!
 - Kdo, který to je?
 - Nazaretský!
 - Ale který?
 - Ten hubený! Já, má divný pohled!
 - Ale ne, to je Marek!
 - To je ten vzadu?
 - Který, ten velký?
 - Ne, ten menší!
 - Ten mladík?
 - Ten s kozí bradkou?
 - Já, ten vypadá jako kluk.
 - Hele, jsou tu i ti ostatní!
 - Jan, to je který? Toho znám! Jene! Jene! Ježíši!
 - Ten je sympatický, ten Ježíši!
 - Já, podívej se, je tady i Panenka Marie. Celá rodina přišla. To je všichni všude sebou? No nazdar...

- Nenechávají ho samotného, protože je trochu blázen!
- Ježíši, Ježíši, udělej ten zázrak s chlebem a rybami, to bylo výborný!
- Mlč, rouháš se, buď potichu!
- Ticho, na kolena, dal znamení, že si máme kleknout a modlit se.
- Kde je ten hrob?
- Pst, tady ten je to.
- Jé, podívejte, řekl, aby nadzvedli náhrobní kámen.
- Náhrobní kámen!
- Ticho!
- Kleknout, kleknout, všichni kleknout!
- Já ne, já si nekleknu, protože já tomu nevěřím. Třesky, plesky!
- Zmlkni, nech mě ať se podívám!
- Ne! Slez, slez z té židle!
- Ne, nech mě, chci to vidět!
- Doparoma! Dívej! Nadzvedli kámen, je tam mrtvý, je vevnitř... jé, to je Lazar! To je smrad! Odkud leze ten odér?
- Blboune!
- Co je?
- Drž hubu!
- Nic nevidím!
- Ale je plný červů a much! No nazdar! Tendle musí bejt mrtvej nejmín měsíc, je celej rozlezlej! To mu provedli pěkněj kousek! To se teda povedlo! Tentokrát chudák Ježíš asi sotva uspěje.
- Jasně, že ne, to se nemůže podařit! Ten už nevstane! Je shnilej, to ho vypekli! To je hanba! Řekli mu, že zemřel před třemi dny, Tak nejmín před měsícem! Chudák Ježíš! Jak bude teď vypadat!
- Já si myslím, že to zmůže i tak! Není to ledajaký Svátý, udělá zázrak i když někdo hnije třeba měsíc.
- A já říkám, že ne!
- Chceš se vsadit?
- Jsem pro, vsadme se!
- Dobře, dva krejcary! Tři krejcary! Deset krejcarů! Vsadím třeba všechno!
- Beru sázku, věříš mi? Věří mi! Všichni mi věří! Tak já držím peníze!
- To chce klid, už je to tady, podívej se, pozor! Všichni na kolena, ticho!
- Co udělal?
- Je tam, modlí se.

- Lazare, vstaň!
- No jo, to mu může klidně říkat a třeba i zpívat, vstávat budou leda červi! Prý vstaň a co ještě?
- Drž hubu! !! Klekl si.
- Kdo to? Ježíš?
- Ne, Lazar! Hele!
- No, no, to má být vtip? To není možný!
- Pust mě, podívám se!
- Jé, dívej se! Už to je, vstal a jde!
- Jde, jde, padá, zvedá se a stojí!
Zázrak! Zázrak! Ach Ježíši, ty božské stvoření,
a já jsem tomu nevěřil!
- Bravo, Ježíši!
- Můj měšec! Ukradli mi měšec! Chyťte zloděje!
- Bravo Ježíši! Chyťte zloděje!
- Bravo Ježíš! Ať žije Ježíš! ... Chyťte zloděje!...